БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 103 (11089) | 1966 оной апрелиин 29, пятница | Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ ХҮН — ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТ ГЭЭШЭ

Табан жэлэй түрүүшын хаба... урин дулаан үдэрнүүд шэнэ ...сэхалаар долгитон ерэбэ. Ха...най паранай урихан элшэ ха... юумэндэ дорюун амисхаал ...нулна. Эгээл нэгэ нимэ үдэр ...алаа дүүргэһэн партиин XXIII ...ездын шиидхэбэринүүд, шэнэ ...бан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тэрээн шэнгеэр совет ...адай зохёон байгуулхы ажал ...рэгтэ шэнэ амисхаал, шэнэ со...со' оруулба, түрүү үзэлтэй бү... хүн түрэлтэнэй сэдьхэл зүр... татаба, ухаан бодолдонь дали ...гүүр ургуулба. Бүхы совет ...нүүд, дэлхэйн түрүү үзэлтэн ... съездын гол хараа шугамые ...римүүһэн һайшааба.

Буряад ороной ажалшад та... жэлэй түрүүшын жэлэй тү... дүүргэхын түлөө шармайн ...сэжэ захалбад. Республикын ...омышленна предприятинуудта, ...хоз, совхозуудта байгша оной ...хад жэлэй түсэб болзорһоонь ...нд дүүргэхын түлөө мүрысөөн ...гэрэнхэй. Олон коллективүүд ...СР-эй Верховно Соведэй һун...лта болотор хахад жэлэйнгээ ...эб дүүргэхээр зоригжонхой. ...шээнь, Сэлэнгын совхоз гү...ндэ мяха, үндэгэ худалдаха ха... жэлэйнгээ түсэб һунгалтын ...эр болотор дүүргэхэ гэһэн ...натай. Имэ хүсэл зоригтой...ор хүдэлжэ байһан коллекти... олон. Энэ хадаа олониитын ...ехэл эдэбхиин улам бадарһа..., ажал хүдэлмэриин улам дэ...тэй болоһоной гэршэ мүн.

Табан жэлэй түсэб дүүргэхын ...лөө бүгэдэ арадай тэм...дэ хүн бүхэн өөрынгөө хубита ...эри оруулхын тулада хэшээл ...олдолго гаргана, шадабари ...ргажалаа зорюулна. Тиигэн...ыегүй аргагүй. Юуб гэхэдэ, со... хүдэлмэришэн, колхозник, ...эмтэ, алба хаагша болоод бү... мэргэжэлтэ бүхэн өөрынгөө ...ал хүдэлмэри эрхимээр дүүр...лээ амгалан тайбан байдалые ...алан хамгаалха хэрэгтэ ху...та нэмэриеэ оруулна ха юм. ... найрамдалай найдамта хэрэм ...огшо Совет ороной экономи...е улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ, ... хүсыень улам арьбадхаха ... дэлхэйн социалис байгуу...лые улам саашадань мандуул... национально-сүлөөрэлгын хү...өөндэ туһалха, бүхы дэлхэй...эрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ ...һэн удхатай гэжэ совет хүн ...хэн тодо һонорoop ойлгодог .... Эгээл нимэһээ совет хүнүүд ...ынгөө ажал хэрэгые эрхим һай...эр бүтээжэ байхадаа, мүн интернациональна нангин уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байһанда тоолохо ёһоороо тоолоно.

Партиин XXIII съездэ хабаадаһан хариин гүрэнүүдэй Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ манай табан жэлэй түсэбэй интернациональна удха шанарые онсо тэмдэглэһэн байна. ...Таанад, совет хүнүүд, табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхэдээ бидэнэртэ, бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэн ангида, бидэнэрэй тэмсэлдэ сэгнэшэгүй ехэ туһа нэмэри хэнэ гээшэт. Энээнэйтнай түлөө үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэбди... гэжэ эдэнэр мэдүүлээ һэн. Энэнь совет арадай зохёон байгуулхы ажалые тон үндэрөөр сэгнэһэн сэгнэлтэ болоно. Энэнь совет хүдэлмэришэн ангиие, колхозниигуудые, арадай интеллигенциие, бүхы ажалшадые шэнэ амжалта түйлахые зоригжуулна, урмална.

Манай республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, техниигүүд жэлэй эхинһээ дэлисэ ехэтэйгээр, эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлхые оролдоно. Энээниие нэгэдэхи кварталай, мүн апрель һарынше дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. «Электромашина», локомотив-вагон заһабарилгын заводууд, Гусиноозерско шахтоуправлени болон бусад олон коллективүүд энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргээ. Үнихэнэй гээгдэлдэ ороһон «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэһэн байна. Мүнөөшье тус комбинадай предприятинууд модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ дүрбэ һарынгаа түсэб дүүргэбэ.

Мүн хүдөө ажахыдашье амжалта түйлагданхай. Мал ажалһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйл элбэгжүүлхэ, гүрэндэ худалдаха талаар республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хоринн аймагай ажалшад илажа гараа. Тиигэһэнэйнгээ түлөө хоринхид республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 400 түхэригэй нэгэдэхи шангтайгаар абаа. Мүн бэшэшье аймагуудай ажалшад эдеэ хоолой зүйл гүрэндэ бага бэшээр худалдаһан байна.

Саг соогоо заһабариһаа гараһан локомотив бүхэн, эрхим шапартайгаар бүтээгдэһэн автомобилиин кран, хүсэ ехэтэ электродвигатель бүхэн, центнер һү, мяхан бүхэн Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлнэл ха юм. Станогой дэргэдэ зогсоһон хүдэлмэришэн, поли дээгүүр трактор машина жолоодогшо механизатор, хонишон, малшан бүхэниие интернациональна жагсаалда зогсогшод гэжэ хилын саанахи хани нүхэднай, түрүү хүн түрэлтэн омогорхон тоолодог. Энэнь тон зүб.

Иигэжэ интернационалист байһан, түүхэтэ үүргэеэ совет хүнүүдэй үдэр бүриингөө ажал хүдэлмэри дээрэ нангинаар дүүргэжэ байһыень эли тодоор гэршэлһэн ульгэр жэшээнүүдые харуулха гэбэл, барагдашагүй олон байха. Мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн, манай республикын юрын ажалша хүнүүдыешье абаад үзэе. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Ж. Б. Ванкеев, ЛВРЗ-гэй токарь Б. З. Поздеев, мяха-консервын комбинадай слесарь наладчик В. И. Немочин, Хяагтын совхозой ахалагша хонишон Б. Ж. Тодорхоева, Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Т. Ф. Иванова, Зэдын аймагай Оёорой совхозой комбайнер Г. Д. Машеев, Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свекловод Б. М. Павлов — эдэ бултадаа арюун һайхан үйлэ хэрэгүүдээрээ, абари зангаараа, үзэл бодолоороо, коммунизмын хэрэгтэ хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһанаараа ёһотой интернационалистнууд байһанаа харуулнад. Имэл даа, манай совет хүнүүдэй шэнжэ шанар.

Совет хүн анха түрүүнһээ интернациональна үүргэ дүүргэн бии болоһон түүхэтэй. Мүнөөшье совет хүн ажалай жагсаалда зогсоходоо тэрэл нангин үүргэеэ дүүргэжэ ябана бшуу. Энээнһээ хүндэтэй, харюусалгатай юун байха бэлэй.

Манайда Октябриин хубисхалай илажа, совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо совет хүнүүд али бүхы ажал ябуулгаяа бэелүүлхэдээ, мүн өөһэдынгөө интернациональна уялгые дүүргэжэ ябадаг арюун һайхан намтартай. Мүнөөшье тэдэнэр шэнэ табан жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажалай вахтада жагсахадаа, тэрэл нангин уялгаяа бэелүүлжэ ябана бшуу. Энээнһээ хүндэтэй, харюусалгатай, магтаалтай ондоо ямар хэрэг байхаб!

АРАДАЙ ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ ЕХЭ

* * *

Вахшын азот-тугай заводой барилгашад **Л. И. Брежневые**, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Джавар Расулович Расуловые** СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлбэ.

* * *

Таллиндахи «Балтика» гэжэ оёдолой фабрикын коллектив КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Юрий Владимирович Андроповыв** Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

* * *

Киевскэ областиин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй һунгуулиин урда тээхи суглаан **П. Е. Шелестые**, колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Александр Григорьевич Бузницкиие** Союзай Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлбэ.

* * *

Гүрэнэй засагай дээдэ органой депутадуудта кандидадуудаар шэнэ шэнэ хүнүүдые ажалшад һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ дэбжүүлнэ. Эдэнэр совет арадай эрхим хүбүүд, басагад юм.

Москва болон Москвагай областьһоо депутадуудта кандидадуудаар КПСС-эй МГК-гай секретарь **Владимир Яковлевич Павлов**, Дубнадахи ядерна шэнжэлэлгын нэгэдэмэл институдай директор, академик **Николай Николаевич Боголюбов**, Воскресенскэ химиин комбинадай директор **Николай Иванович Докторов**, Красногорско районой «Ленинский луч» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Тихон Сергеевич Пряхин**, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн **Климент Ефремович Ворошилов**, Клинэй хэмэл болон синтетическэ утаһанай комбинадай хүдэлмэрилэгшэ **Антонина Тимофеевна Шахова** дэбжүүлэгдэһэн байна.

Россин Федерациин бусад областьнуудай ажалшад иимэ хүнүүдтэ үндэр дээдэ этигэл найдабари үзүүлээ: Амурскэ областиин Бурейскэ механическа заводой эрхим хүдэлмэришэн **Клавдия Ивановна Скупченко**, Архангельска областиин лесовозой жолоошон **Василий Иванович Волов**, Брянска областиин «Родина» гэжэ хүдөө ажахын артелиин механизатор **Иван Григорьевич Беспалько**, Эрхүүгэй областиин Черемходоходи Храмцовско разрезэй экскаваторай машинист **Валентин Иннокентьевич Матвеев**, Калининска областиин Вышневолоцко пумаажан бүдэй комбинадай директор **Василий Дмитриевич Фрогов**.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын летчик-космонавт, Калуга городой хүндэтэ эрхэтэн **Юрий Алексеевич Гагариние** Калугын машина бүтээгшэд депутадта кандидадаар дэбжүүлээ. «Кемеровхимстрой» гэжэ ордентэ трестын барилгашад өөрынгөө кандидадаар барилгын нэгэдэхи управлениин штукатурнууд болон шэрэшэдэй комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилэгшэ **Ирина Димитриевна Агеевае** нэрлээ.

Партиин Куйбышевска обкомой нэгэдэхи секретарь **Александр Максимович Токарев**, СССР-эй Нефть шанаржуулдаг ба нефтехимическэ промышленностиин министр **Виктор Степанович Федоров** Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Свердловск, Тула, Челябинск городуудта һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, засагай дээдэ органой депутадуудта кандидадаар Уралай алюминиин заводой электролизнигуудай бригадир **Василий Иванович Петров**, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Василий Михайлович Рябиков**, Челябинскын радиозаводой түрүү хүдэлмэришэн **Ирина Николаевна Портнягина** дэбжүүлэгдээ.

Депутадта кандидадаар СССР-эй Финансын министр **Василий Федорович Гарбузовые** Башкирай Ново-Уфимскэ нефть шанаржуулдаг заводой коллектив, үрөмдэлгын мастер **Абдулхай Рахматович Гайсиниие** «Башзападнефтеразведка» гэжэ трестын Белебеевскэ үрөмдэлгын конторын нефтьшэд дэбжүүлбэ.

Депутадуудта кандидадуудаар Онежскэ тракторна заводой фрезеровщик, Социалис Ажалай Герой **Павел Михайлович Чехониие**, Карелиин АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Иван Степанович Беляевые** Карелиин ажалшад дэбжүүлһэн байна.

СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин президент **Николай Николаевич Блохиниие** Чувашай республиканска больницын коллектив, Чебоксарска пумаажан бүдэй комбинадай ээрэлгын үйлэдбэриин начальник **Надежда Филипповна Филипповао** сүг хүдэлдэг нүхэдынь депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлээ.

Яхадай Хойто һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Яхадай арадай уран зохёолшо **Николай Егорович Мординов** дэбжүүлэгдэһэн байна.

(ТАСС).

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМ ХААГДАБА

...СПС-эй IX пленум апрелиин ... Москвада хүдэлмэреэ дүүргэ... ...ПСС-эй XXIII съездын шиидхэ...үүдэй ёһоор, профессиональна ...дай дүүргэхэ зорилгонууд ту... ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. ...ын хэһэн элидхэлые пленум...баадагшад хоёр үдэрэй турша ...са зүбшэн хэлсээ.

...С-эй XXIII съездын шиидхэ...үүдые бэелүүлгэдэ, шэнэ та... жэлэй зорилгонуудые дүүргэл... хүдэлмэришэн, алба хааг... бүхы хүсые, зохёон байгуу... ...бхи хэшээлые элсүүлэн эм... гээшэ профсоюзуудай шу... шухала зорилго болоно гэжэ ... дээрэ үгэ хэлэгшэд онсолон ...лээ. Съездын шиидхэбэринүүд ... материалнуудые ажалшадта ...гөөр тайлбарилан ойлгуул...хала. Энэ хүдэлмэриие үйлэд... тодорхой зорилгонуудтай ... холбоотойгоор ябуулха, ажал... бүри ехээр ушар ёһо мэдэхэ, табан жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, коммунис партиие тойруулан совет арадые саашадань нягтаар жагсааха хэрэгтэ туһалжа шадахаар энэ хүдэлмэриие табиха хэрэгтэй.

Һалбари һалбаринуудта, союзна республиканууд болон предприятинуудта табан жэлэй түсэб зохёолгодо профсоюзуудай союзууд болон комитедүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой гээд пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Коммунис ажалай, шэнэ табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхын түлөө, ажалшадай научно-техническэ болбосоролые дээшэлүүлхын, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэлдэ, энэ хүдэлөөнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхын тулада хүдэлөөе саашадань бүри һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ пленум дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа.

Хүн тухай, тэдэнэй улам ургажа байгаа материальна болон соёл культурын эрилтэнүүдые бүри хүсэд һайнаар хангаха тухай оролдолго гаргаха талаар профсоюзуудай хүдэлмэриин асуудалнуудта пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд ехэ анхарал хандуулһан байна.

В. В. Гришинэй элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Е. Т. Чередниченко, Ленинградай профсоюзуудай областной Соведэй Түрүүлэгшэ Б. А. Попов, Горьковско автозаводой завкомой түрүүлэгшэ В. В. Усанов болон бусад олон нүхэд хабаадаа.

ВЦСПС-эй пленум хадаа КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бүрин хүсэдөөр һайшаагаа, профсоюзуудай ажал ябуулгада тэдэниие хүтэлбэри, дайшалхы программа болгон абаа. Профессиональна союзууд КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, манай Эхэ ороной саашадаа һалбаран хүгжэхын түлөө тэмсэлдэ эрхим туһа нэмэреэ оруулха гэжэ КПСС-эй ЦК-е найдуулаа. **(ТАСС).**

ЭРХИМ ХҮНҮҮД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

ХЯАГТА

Апрелиин 26-най нарата дулаан үдэр Хираан-Адаг тосхонойхид — Хяагтын совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад хамтынгаа суглаанда ерэбэ.

Совхозой хүдэлмэришэдэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ П. Н. Коростелев түрүүлэн үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Арвид Янович Пельшые дэбжүүлхэ һанамжа оруулхадань, суглаанда хабаадагшад халуунаар угтан, альга ташалгаар дэмжэбэ.

Удаань Хираан-Адагай сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Д. В. Ильков совхозой түрүү хонишон Бадмацу Жамсарановна Тодорхоевае СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал оруулба.

— Бадмацу Жамсарановнае урагшаа һанаатай хүн гэжэ бидэ бүгэдэ мэдэнэбди. Нүхэр Тодорхоева манай агууехэ Совет ороной засаг түрын дээдэ зургаанда ажалша зоной үмэнэһөө түлөөлэгдэжэ шадаха габьяатай хүн гэжэ һананаб, — гэжэ нүхэр Ильковой мэдүүлхэдэ, нютагайхидынь һайшааба.

Иигэжэ **А. Я. Пельше Б. Ж. Тодорхоева** хоёрой кандидатурые бүгэдэ дэмжэбэд.

Д. ОСЕЕВ.

ЗЭДЭ

Зэдын аймагай Оёорой совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад — бүгэдэ хоёр зуу гаран хүн суглараба.

Дээдэ-Торһин сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Буянтуев үгэ эрижэ, Зэдын һунгуулиин 519-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. И. Вороновые дэбжүүлхэ дурадхал оруулба. Һунгагшад энэ дурадхалыень һайшаагаа.

Совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Ж. Тарбаев үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Зэдын һунгуулиин 519-дэхи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар нүхэр Гонгор Дылыкович Машеевые дэбжүүлхэ һанамжа оруулхадань, һунгагшад булта альга ташан угтаба.

Удаань ендэртэ гарагшад Г. Д. Машеев тухай сэдьхэлэй халуун үгэнүүдые хэлэбэ.

Нүхэд **Г. И. Воронов** болон **Г. Д. Машеев** гэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Зэдын һунгуулиин 519-дэхи округһоо дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Б. ТАРБАЕВ.

ХОРИ

Урдань Хахирай Үртөө гэлсэдэг байһан — мүнөө Үдын совхозой түб болоһон Удинск тосхондо Баян-Голой, Баруун Хасууртын болон Доодо-Голой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад клуб соогоо олоороо сугларба.

Энэ суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэгдөө.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ гүрим тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Д. Б. Рыбдылов үгэ хэлээ.

— Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Яруунын 520-дохи һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар нүхэр Шелепин Александр Николаевичые дэбжүүлнэб. Тэрэ комсомолой зэргэһээ дэбжэжэ, ЦК-гай секретарь хүрэтэрөө ургаа. ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ һунгагдаа. Нүхэр Шелепинэй түлөө дуугаа үгэхыетнай уряалнаб, — гэжэ һургуулиин багша нүхэр М. Н. Дугаржапова дурадхаба. Энэниие нь нүхэд И. В. Тутаев, И. А. Максимов, хонишон Б. Д. Дампилов гэгшэд дэмжээ.

Тэдэнэй удаа совхозой Баруун Хасууртын отделениие даагша нүхэр Ц. Б. Данзанов үгэ абажа, Национальностьнуудай Соведтэ Яруунын 520-дохи һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар КПСС-эй Хоринн райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Аюров Бальжинима Тудуповичые дурадхаба.

Энэ дурадхалые дархан-коммунист Д. Цыбенов, жолоошон М. Пахомов, хонишон нүхэр Недорезов болон бусад халуунаар дэмжэбэд.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Яруунын һунгуулиин 520-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар **Шелепин Александр Николаевичые, Аюров Бальжинима Тудуповичые** дэбжүүлхэ тухай тогтоол суглаан дээрэ нэгэн дуугаар абтаба.

Ж. БАДМАЕВ,
Р. ЦЫМПИЛОВ.

СЭЛЭНГЫН ЦКК

Апрелиин 27-до Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилгашадай үргэн хуралдаан боложо, барилгашад СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудал шиидхэһэн байна.

8-дахи барилга-хабсаралгын управлениин партийна комитедэй секретарь И. Ф. Кыштымов суглаа нээжэ, гурбадахи участогай хүдэлмэришэн нүхэр Юговтэ үгэ үгэбэ.

— СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведые һунгаха Кабанскын һунгуулиин 522-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ Виктор Васильевич Гришиниие дэбжүүлхэ һанамжа оруулха байнаб, — гэжэ нүхэр Юговэй дурадхахадань, ээлжээниень суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар һайшаан угтаба.

Удаань нэгэдэхи барилгын участогай ахалагша прораб Н. В. Красильников бодожо, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй транспортна барилгын министр Евгений Федорович Кожевниковые дэбжүүлхэ һанамжа оруулаад, тэрэнэй тобшо намтар тухай хөөрэбэ.

Үгэ хэлэгшэд түрүүшын нүхэдэй оруулһан дурадхалые халуунаар һайшаан дэмжэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ депутадаар һунгагдаха зүбшэлөө үгэхыень КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ **В. В. Гришиниие**, СССР-эй транспортна барилгын министр **Е. Ф. Кожевниковые** гуйха гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаба.

ХОЙТО-БАЙГАЛ

Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай хүдэлмэришэд, инженер, техниигүүд, алба хаагшад болон нютагай ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай зүбшэнэ.

Комбинадай партийна комитедэй секретарь С. Н. Пирогов түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, бүхы совет арад, тэрэ тоодо Хойто-Байгалай аймагай ажалшад СССР-эй засаг түрын дээдэ зургаанда өөһэдынгөө зэргэһээ түрүү, үнэн сэхэ хүнүүдые эльгээхэ байна. Манай республикын эгээ холын хойто аймагайхидай нэрэһээ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Геннадий Иванович Вороновые, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Константин Лаврентьевич Барьядаевые дэбжүүлхэ байнаб гэжэ мэдүүлхэдэ, суглаашад эдэ кандидатурануудые нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Үгэ хэлэгшэд, комбинадай главна инженер В. А. Глущенко, хүдэлмэришэн Е. Ц. Ендонова, цехэй мастер Н. Г. Блаксеева, хүдэлмэришэд Г. И. Архинчеева, М. Ф. Коротченко болон бусад нүхэр Пироговой дурадхалые һайшаан дэмжэбэд.

Баргажанай 517-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй, Национальностьнуудай Соведтэ һунгагдаха депутадуудта кандидадаар КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Геннадий Иванович Вороновые**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Константин Лаврентьевич Барьядаевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол тус суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталба.

ТҮНХЭН

Саянай совхозой үужам клуб соо совхозой хүдэлмэришэд, механизаторнууд, малшад, нютагай багшанар, эмшэд болон бусад ажалшад олон байба.

Совхозой парткомой секретарь нүхэр Дамшеев үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай секретарь Иван Васильевич Капитоновые дэбжүүлбэ. Энэ һанамжые тэндэхи һургуулиин залуу багша нүхэр Аюшеева нютагай бүхы һунгагшад залуушуулай үмэнэһөө һайшаан дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Удаань Буряадай АССР-эй габьяата багша, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эдэбхитэй хабаадагша, пенсионер И. Д. Бартаев үгэ абаба:

— Манай ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй элитэ генералнуудай нэгэн, Забайкалиин сэрэгэй округой командалагша генерал-полковник Дмитрий Федорович Алексеевые Түнхэнэй һунгуулиин 524-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ байнаб. Генерал Д. Ф. Алексеев бидэнэй найдабариие харюулха үнэн сэхэ хүн, — гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Эдэ дурадхалнуудые совхозой луговод Гомбоев, врач Борокшонова, газар уһалууриин түхеэрэлгын хүдэлмэришэн Кобелев болон бусад тон дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлбэд.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Түнхэнэй 524-дэхи округһоо КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Иван Васильевич Капитоновые**, Забайкалиин сэрэгэй округой командалагша генерал-полковник **Дмитрий Федорович Алексеевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол тэндэ нэгэн һаналтайгаар абтаһан байна.

„МОЛНИЯ-1" НИИДЭҺЭЭР

ТАСС-ай мэдээсэл

...6 оной апрелиин 25-да тэбиг... холбоо байгуулха зо... «Молния-1» гэжэ хэмэл ... һоолжуу замаар ниидэжэл .... Хараалагдаһан программын ...алхеэ холбооной хэмэл одон ... аппаратурын хэр һайнаар ... байһые тоолоого-тааруул...ентр апрелиин 25—26-да ... үзөө.

...метриин мэдээнэй ёһоор, ...дээрэхи ретрансляционно ап...ра, командно-хэмжэлтын ап...ра, зүг шэгые тодорхойлхо түхеэрэлгэ, «Молния-1» гэжэ ...одоной бусад аппаратура гэм...һайнаар хүдэлнэ. Одон доторхи ...дараса, мүн температура ха...һан хэм хэмжээн соогоо. ...эр хэнтаха түхеэрэлгэнүү...онгосын бүхы онһоной болон ...турын һаадгүй һайнаар хүдэ... хангана.

... хэмэл одые хэрэглэжэ, Моск...-Дурна зүг хоёрой хоорондо ... радио-холбооной болон теле... түрүүшын туршажа үзэл... апрелиин 26-да амжал...ар үнгэргэгдөө.

...лния-1» гэжэ халхеэ холбоо... одон хэрэглэгдэжэ, хоёр ...олын телевизионно, теле...телеграфиин радио-холбоо бай... оньһо түхеэрэлгэнүүдые ... нарижуулан таарууулга, ... ашаглаха туршалга бэелүү... байна.

...лния-1» хэмэл одые хэрэглэн, ...холбооной сеансуудые бэе... телевидениин программые ... хараалагдаһан түсэбэй ...гдэдэг байха.

ДОМИНИКАН АРАДТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭДЭЛГЭ

ВЦСПС-эй мэдүүлгэ

Доминиканска Республикын ажалшадтай болон арадтай һанал нэгэдэлгын уласхоорондын неделитэй дашарамдуулжэ, Профессиональна Союзудай Бүхэсоюзна Центральна Совет Советскэ Союзай ажалшадай зүгһөө мэдүүлгэ хээ. Эхэ оронойнгоо национальна бүрин эрхые һэргээхын, демократическа эрхэ сүлөөе хамгаалхын түлөө, оронһоо американ сэрэгүүдые дары түргэнөөр гаргахын түлөө, эб найрамдалай, социальна хүгжэлтын түлөө Доминиканскэ Республикын профсоюзуудай, ажалшадай хэдэг эрэлхэг зоригто тэмсэлдэ аха дүү ёһоор талархажа байһанаа ВЦСПС мэдүүлгэ соогоо элирхэйлһэн байна.

Советскэ Союзай хүдэлмэришэд, алба хаагшад хадаа Доминиканска Республикада США-гай хэжэ байһан эшэгүүритэ муухай интервенциие эрид шууд буруушаана, тэрэниие дары болюулха эрилтэ хэнэ. Бусад ямаршье ороной арад шэнгеэр Доминиканска Республикын арад хуби заяагаа газаа талаһаа хамааралгагүйгөөр өөһэдөө шиидхэхэ хүсэд эрхэтэй гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Сүлөөтэ байдалаа, бүрин эрхээ болон национальна бэеэ даанхай байдалаа аршалан хамгаалхын түлөө хэжэ байһан үнэн зүб тэмсэлдээ амжалта түйлахыень доминикан арадта хүсэжэ байнга мэдүүлгэ соо элирхэйлэгдэнхэй.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгээр Ивалгада хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай хамтын с[illegible]аан болобо. Зураг дээрэ: ажахын хонин ажалай таһагые даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Д. Б. Дашиев үгэ хэлэжэ байна. СОРОКИНОЙ фото.

Арадай артист Л. Сахьянова— депутадта кандидат

Оперо, баледэй театрай хүдэлмэрилэгшэд бултаараан шахуу сугларжа, хэн нүхэрөө Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлхэ тухай асуудал хэлсэбэ.

Эгээ түрүүн режиссер нүхэр Логачев үгэ хэлэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Петр Нилович Демичевые дурадхаба.

Энэ һанамжые хоорой артист нүхэр Зеленская, театрай ахалагша режиссер, РСФСР-эй искусстванuудай габьяата ажал ябуулагша нүхэр Шагжин дэмжэбэд.

Саашань нүхэр Шагжин засаг түрынгөө дээдэ газарай депутадта кандидат болгон Советскэ Союзай Арадай артист Лариса Петровна Сахьяновае дэбжүүлхэ тухай һанамжалба. Совет засагай мандаһан үедэ артистын бэлиг шадабаринь һалбаран хүгжэхэ аргатай байгаа. Буряад арадай басаган түрэл нютагаа аяар холо газарнуудаар суурхуулна, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Нүхэр Сахьянова үнэхөөрөө зон нүхэдэйнгөө этигэл найдабариие харюулха, — гээд нүхэр Шагжин үгэеэ дүүргэбэ.

Лариса Петровна мүнөө ээлжээтэ аяншалгадаа ябажа байна. Тэрэ хадаа Японой хүн зониие совет искусстватай танилсуулна.

Суглаанда хабаадагшад бултаараан **П. Н. Демичевые, Л. П. Сахьяновае** депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ тухай нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэ.

КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ХҮСЭНДЭНЬ ХҮРГЭЕ!

Партийна эдэбхитэдэй суглаанууд

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГЫЕ —АРАДАЙ АЖАХЫДА

БАГДАРИН. Газар дайдынгаа талаар Баунтын аймаг республика соогоо эгээл ехэнь гэжэ мэдээжэ. Эндэхи байгаалиин баялиг, ашагта малтамалые тодорхойлхо хүдэлмэриие үшөө үргэн далайсатайгаар эмхидхэхэ, элирхэйлэгдэhэниие үйлэдбэрилэн абажа, арадай ажахыда зорюулха хэрэгые түргэдхэхэ шухала. Эдэ бүгэдэ асуудалнууд тушаа эндэ hая үнгэрhэн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ горитой хөөрэлдөөн болоо.

КПСС-өй XXIII съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай элидхэл хэhэн, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, партиин XXIII съездын делегат нүхэр К. Л. Барьядаев энэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулба. Тиихэдээ Ципиканай приискын управлениин ашаглаха ашагта малтамалай газар бэдэрэн оложо, тэрэнэй хэбтэшые тодорхойлхо талаар Багдаринай экспедици хүдэлмэреэ хурдадхаха уялгатай.

Шэнэ табан жэлэй үедэ аймагай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудал суглаан дээрэ мүн лэ ехэ hуури эзэлнэ. Илангаяа малай байра барилга, хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньhожоруулга, малай үүлтэр hайжаруулга түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхэ хэрэгүүд болоно. Тэрэшэлэн эндэ ороohо таряа ехээр таридаг болохо арга боломжо мүн бии гэжэ элидхэл соошье, мүн үгэ хэлэhэн нүхэдшье тэмдэглэhэн байна.

Аймагай промышленностиие, хүдөө ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб хүсэндэнь хүргэлгэ партийна организацинуудай мэргэжэл шадабариhаа, хүтэлбэриhөө дулдыдаха байhыень арсахын аргагүй. Тиимэhээ эндэ партийна эхин организацинуудай үүргые, тэдэнэй нүлөөе улам дээшэлүүлхэ тушаа анхарал мүн лэ суглаан дээрэ хандуулагдаба.

Суглаанай эсэстэ партийна эдэбхитэд КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые hайшааhан, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлhон дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

А. ЖАНФУ.

НЭГЭН ДУУГААР hАЙШААБА

ХЭРЭН. Эндэ Түнхэнэй аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан зарлагдажа, КПСС-эй XXIII съездын дүнгүүд болон районно партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Н. Е. Медведев элидхэл хэhэн байна.

Элидхэлшэ, мүн элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд гол анхаралаа партийно-эмхидхэлэй, нийтэ-политическэ хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ зорюулба.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэйнь нэгэдэхи кварталда түйлаhан амжалтаяа улам арьбадхаха, урэ дүнгөө бүри hайжаруулха, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба абалгаар мүрысөөндэ амжаhан 3-дахи hууриияа огто алдахагүй гэжэ түнхэнөөрхин эрмэлзэнэ. Арга боломжошье энэ талаар бии. Зүгөөр тэрэниие гүйсэд хэрэглэхэ гээшэ партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилхы органуудай мэргэжэл шадабариhаа болохо бшуу.

Н. КРЮЧКОВ.

ХОЛБОО БАРИСААГАА УЛАМ БЭХИЖҮҮЛЭН...

НАРhАТА. Яруунын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ партиин XXIII съездын дүнгүүд, мүн аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай элидхэл хэхэдээ, КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Н. Б. Павлов аймагай промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын мүнөө үедэхи байдал тушаа шүүмжэлхы шэнжэтэйгээр тогтоhон байна. Тэрэшэлэн партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлбо. Тиихэдээ Яруунын совхозой парткомой хүдэлмэриин дүй дүршэл тушаа хөөрэбэ.

Яруунын аймагай совхозуудые Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив шефтээ абанхай, ехэ туhаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Мүнөө энэ суглаанай болоhонтой дашарамдуулан, тус заводой начальник, КПСС-эй XXIII съездын делегат Е. П. Павленко эндэ ерэжэ, аймагай коммунистнуудай түлөөлэгшэдтэ партиин XXIII съездын гүн гүнзэгы удха шанар тухай, түүхэдэ мартагдашагүй угаа hонирхолтой ушарнууд тухай хөөрэбэ.

— Саашадаа үг заншалта холбоо барисаагаа улам хүгжөөхые эрмэлзэхэ зуураа, эндэхи совхозуудта үзүүлдэг туhаламжаяа улам үргэдхэхэбди,—гэжэ нүхэр Павленко мэдүүлhэн байна.

Энэ хадаа хото хүдөө хоёрой хоорондохи барисаанай, хамhаласан туhалалсалгын улам бэхижэжэ байhанай гэршэ мүн болоно.

В. БОДРОВ.

Захааминай аймагай «Байгал» колхозой ажалшад КПСС-эй XXIII съездын материалнуудые үргэнөөр шудалжа байна. Съездын материалые шудалха нружогые колхозой бригадын буридхэлшэ Дамдин Гармаев эдэбхитэйгээр эмхидхэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дамдин Гармаев ээлжээтэ заняти үнгэргэхэеэ хүдөөгэй библиотекэhээ хэрэгтэй номуудаа шэлэн абажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАА

Худанай леспромхоз hүүлэй 2—3 жэлдэ ехэ гээгдэлдэ ороhон байгаа. Тээсгэн болоhон аймагай промышленностиин хүдэлмэришэдэй зүблөөн дээрэ Худанай модошод шанга шүүмжэлэлдэ ороо hэн. Тиихэдэ үгэ хэлэhэн директор нүхэр Рудаков В. М. предприятиия гээгдэлhээнь гаргаха талаар зохихо хэмжээ коллективнай абаха гэжэ найдуулаа hэн.

Хэлэhэн үгэлөө хүрэжэ хүдэлхэ гээшэ совет хүнүүдэй тон hайхан шэнжэ шанар болонхой.

Худанай модошод гээгдэлhээ гараха зорилго урдаа табяад, олон асуудал шиидхээ. Табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ муу бэшэ эхи табибад.

Аймагай леспромхозуудай хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй нэгэдэхи кварталай дүнгөөр худанайхид түрүүлжэ гараhан байна.

Модо отолхо газарта ажалай эмхидхэл hайжаруулhанай, түрүү онол арга—томо багсаар модо ашалгые нэбтэрүүлhэнэй, ажалай жаяг заршам hайжаруулhанай, машина, тракторнуудай бүтэ[...] дээшэлүүлhэнэй ашаар тэ[...] гээгдэлhээ гаража, мүрысө[...] эрхимлээд, хэлэhэн үгөөэ бэел[...]бэ.

Энэ леспромхоз (директор Рудаков М. В., парторганиза[...] секретарь Машанов Н. И., [...] комой түрүүлэгшэ Хорош[...] Н. Ж.) нэгэдэхи кварталай [...] шэрэхэ түсэб 106,8 процент, [...] рэ тоодо хэрэгсэлэй модо 11[...] процент, валовой продукци [...] 107,2 процент дүүргэжэ, КПСС-эй райкомой болон аймгүйс[...] мой дамжуулгын Улаан туг, [...] гэн шанда хүртөө.

Эндэхи арбан бага комплек[...] бригаданууднай хоорондо социа[...] мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүү[...] дэнхэй.

Аймаг соогоо түрүүлжэ гараhан нүхэр Н. В. Шутурихинай бри[...]да 2807 кубометр модо бэлд[...] мүнгэн шанда хүртэhэн юм.

Ж. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хорин райкомой инструктор.

АЛАСЫЕ ЗОРИЖО АЖАЛЛАЯ

Мүнөө үедэ хүнэй хэлсэхэ, зоной hонирхохо юумэн—партиимнай хорин гурбадахи съезд, тэрэнэй шиидхэбэринүүд тухай хөөрэлдөөн. Энэ агуу ехэ хурал дээрэ зүбшэгдэhэн асуудалнуудай, шиидхэгдэhэн тогтоолнуудай удха шэнжэнүүдээр хүн бүхэн хэжэ бүтээжэ байhан ажалаа эрьен харана, сэгнэжэ үзэнэ.

Энэ талаар өөр дээрээ, сүт хүдэлжэ байhан коллектив соогоо абажа хараха болоо hаа, даалгагдаhан түсэб, уялгаяа дүүргэхын түлөө япала оролдонобди гэжэ hананаб. Тодорхойлон хэлэбэл, hү hааха гурбан hарынгаа даалгабари үлүүлэн дүүргэжэ, съездэдэ ажалай бэлэг бария hэмди. Гансашье манай совхоз бэшэ, бүхы аймагнай hү, мяха, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлжэ, hаяхан республикынгаа дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи шанда хүртэбэ. Энэ амжалтаяа саашадань арьбадхахын, абаhан тугаа бүхөөр барихын тула Хорин ажалшад, тэрэ тоодо манай гүүртынхид, хаба шадалаараа оролдонод. Тиихэдээ урданайхидал адляар хайшаншье гэжэ hаань, ямаршье хойнолонтойгоор хамаагүй, юрэдөөл гүсэбөө дүүргэжэ, үдэр дээрэхиhээ гарасалдаха бэшэ, харин холые хаража, зэлэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй үндэhөөр ажалаа эмхидхэн, хүдэлмэриингөө бүтээсэ, ашаа харюуень эрид дээшэлүүлхэ саг ерээ гэжэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдhээ тобшолол хэлтэй. Үнэнтэ дээрээ, хүдөө ажахын продукциие жэл бүри дунда зэргээр 25—30 процентээр ехэдхэхэ гэhэн партиин Директивэнүүдэй эрилтые мүнөө байhан ажалай эмхидхэлые үндэhөөрнь hайжаруулангүй, үйлэдбэриин гаргаша бүхэнэй аша харюуе эрид дээшэлүүлэнгүй амжалтатай hайнаар бэелүүлхэнь бэрхэтэй гэжэ манай гүүртыншье байдал дээрэhээ бодомоор.

Мүнөө гүүртэ дээрэмнай байhан үнеэд бүлта адли харууhатай, нэгэ хототой хоолтой гэхэ гү, али адли гаргашатай аад, зариманиинь hүтэй, нүгөөдүүлынь хожор, талаан бүрүүлжэ ерээ hаа, оройдоо hубай байдаг. Бүхэли жэл харууhалагдаад, hүшье, тугалшье үгөөгүй hубайрhан үнеэн ажахыдамнай хэды ехэ гарза татанаб? Энээн тушаа юрэнхыгөөр хэлсээд лэ, гарза гайень мүнгэн дээрэ гаргажа тобойсо тоолодоггүй. ямар шалтагаанаар, хэнэй гэмээр үнеэн hубайраа гэжэ шанга эрилтэ табидаггүй байнабди. Гэхэ зуура, манай гүүртын мүнөөнэй байдал дээрэ үнеэн бүриие жэл бүхэндэ түрүүлхэ, адагынь 1500 литр hү hааха дүүрэн аргатайбди. Энэниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, манай түрүү hаалишад даажа абаhан үнеэдhээ жэл бүри тугал абахаhаа гадна, заримыень хоёр түрүүлнэ, үнеэн бүриhөө хоёр мянга гаран литр hү hаана. Эдэнэй жэшээгээр совхозоймнай бүхы hаалишадай хүдэлөө гээшэ hаа, хэды олон шэнэ тул, ямар ехэ нэмэлтэ hүн абтаха аргатай гээшэб? Тиимэ тула бидэнэр, hаалишан, үхэршэн бүхэн мүнөө бии байhан арга боломжонуудаа алдангүй, ашатай hайнаар хэрэглэхые үдэр бүри оролдожо, үнеэн бүриhөө тугал абаха, hү шэмыень дээшэлүүлхэ зорилготойбди.

Искусственна аргаар үрэжүүлгэ хэдэг болоhонhоо хойшо үнеэднай hайн үүлтэрэй бухын хүрэнгөөр ороондо ородог муу бэшэ тул үгэдэг болонхой. Теэд хэдышье hайн эхи шанартай байбашье, мал, илангаяа нарайhаа захалаад муу харууhанда түлжэбэл, үүлтэрэйнгээ шанарта хүрэдэггүй гэлсэдэг ааб даа. hайн шанартай түлые илган абажа зүбөөр түлжүүлхын тула, нэн түрүүндэ, малай нарин тоо бүридхэл хэрэгтэй. Наада захынь нимэ жэшээ абаад үзэе. hаалишан бүхэн, илангаяа олон жэлдэ нэгэ бүлэг малые харууhалжа ябаhан хүн, үнеэдэйнгээ шанар, шадал табан хурган шэнгеэр мэдэдэг гээшэ. hүтэй, түл барисатай үнеэнhээ гараhан эмэ тугал хэзээшье эхынгээ hайн талые абаhан байдаг. Харин иимэнүүд тугалнууд үлэмжэ hайн харууhанда табигдадаг гү, али угы гү тэжэ hонирхохоhoo байха, тэрэнэйнгээ ямар болохо, хайшаа хэрэглэгдэhыень мэдэхын аргагүй байдаг. Энээнhээ уламжалан богонёор хэлэхэдэ, мал ускэбэрилгэ дээрэ зоотехническэ хүдэлмэри тон hулаар ябуулагдана. Нигэжэ хэлэхэдээ, манай зоотехнигүүд мал дээгүүр ябадаггүй, манда туhалдаггүй гэжэ шүүмжэлхээ hананагүйб. Ходол тэжээл хоолоор дуталдахаhаа, гүүртэнүүд дээгүүрээ hoлоомо бүйлүүлхэ түхеэрэлгэ хэхэhээ эхилээд, али дутаhан дүндадаhан юумыемнай хүсэлдүүлхэ гэжэ мэргэжэлтэднай яhала hанаагаа зободог, оролдодог. Гэхэ зуура, үдэр үдэрэйнгөө эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хэтэрмэ ехээр дашуураад, мүнөөлэйнгөө байдалаар бүтээхэ аргатай холын хараанай хэмжээнүүдые анхаралдаа ехэ абадаггүйнь гэмшэлтэй. Сэхынь хэлэхэдэ, малай бүридхэл hонор hайнаар табиха хэрэгтэ тэндэ мүнөө юуншье hаалта татанагүй ха юм.

Мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ үндэhэн асуудал—элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэхэ ябадал гэжэ хүн бүхэн hайн мэдэнэ. Совхозоймнай бүхы ажалшадай хүсөөр ашаг ехэтэйгээр бэлшээри, сабшалан эдлэжэ, үндэр үргасата тарян ажалые эрхилжэ, энэ шиидхэгдээгүй шухала хэрэг нэгэ жэлээршье бэшэ hаа, эршэмтэйгээр бэелүүлэгдэхэ байха. Ажахын тоосоондо ороhонтой дашарамдан, манай гүүртын hаалишад, малшадшье газар эдлэлтые hайжаруулхын, сабшалангай үргаса дээшэлүүлхын тула хубитаяа оруулалсахабди.

Малдаа бардам хүрэхэ тэ[...] угы дээрэhээ фермэ дээрэх[...] үндэhэн шухала асуудалнууд[...] хэгдэнэгүй гэжэ хөөрэлдэдэг[...]бди. Нэгэн талаараа зүб, нүгөө[...]раа бүруу гэжэ хэлэмээр. Мал[...] дээрэхи хүшэр хүндэ хүдэлм[...] хүнгэдхэхэ, оньhожоруулха [...] центнер үбhэнтэй. тонно [...] тиимэ ехэшье холбоотой бэшэ hананаб. Үбhэ тэжээлэй өлбө[...] байха бүри тэрэниие тэбэрээ[...] гаар hаалишадай зөөжэ [...] эдюулхэнь улам хүшэр болох[...] нал. Машинаар үнеэдээ hаажа [...] hээ дадхаагаа, өөhэдөө hурааг[...] энэ шэнэ юумые абаhаар аша[...] ехэтэйгээр хэрэглэхэнь бэрхэ[...]зэ. hайн бэлэдхэлтэйгээр [...] гаар электро-hаалгые эмхид[...] ушарhаа, хэдэхэн жэлэй саа[...] энэ хэрэгые эндэ тэндэ түрша[...] мүнөө хаяжархиhан жэшээнүүд[...] Малай харууhанда хэгдэдэг [...] нэй хүдэлмэриие оньhото [...] хүнгэдхэхэ хүдэлмэри ажалай [...] са дээшэлүүлхэ, продукциин [...] ехэдхэхэ, шанарыень hайжар[...] hаа гадна, бидэнэр hаалишад[...] гэжэл шадабарида нарижуулха. [...] сал болбосоролоо дээшэлүүлхэ[...] далда ехэхэн түлхисэ болохо [...]

Н. ГАЛСАНО[В],
Хорин аймагай Хэжэнг[...] совхозой 2-дохи отделен[...] hаалиш[...]

„РОДИНА" КОЛХОЗОЙХИД НОБШОРЬООР

НҮҮДЭЛ редакциин маршрудта Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхоз угы hэн. Габэшье энэ ажахын сабшалангайнгаа газар муугаар эдлэнэ гэhэн мэдээсэл аймагай центр дээрэhээ дуулахадаа, Хара-Шэбэр нютаг тээшэ машинаяа залаха ушартай бологдоо.

Энэ колхоздо сабшалан дээрэ ямар ажалай хэгдэжэ байhан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхын аргагүй. «Тиигээгүй», «тиимэ юумэн угы» гэhэн үгэнүүд эндэ болоhон хөөрэлдөөн соо ходол хэрэглэгдэжэ, буруушааhан частицануудhaa бүридэhэн мэдүүлгэнүүд колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй шье, нүүдэл редакциин корреспондентнүүдэй шье үгэ хүүр соо элбэгээр дайралдана.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ревенскиин үгэнүүдые эндэ дурдабал нимэрхүү: «наг шэбхын обоо хүрэшэнхэй, юушье хэхын аргагүй. Бульдозершье тэрэниие даажа хобхолногүй. Тиимэhээ шэбхэ ёhoop гаргагданагүй. Минеральна утэгжүүлгэ манда угы, аммиагай уhа сабшалан дээрээ хэрэглэнэгүйбди. Уhалагдадаггүй сабшалангай талмайнууд луговодуудта даалгагдаагүй. Нёдондо сабшалангай газарнуудhaa хүрэхэ үбhэ тэжээл абтаагүй».

Сабшалан ба бэлшээриин газарнууд колхозой данса соо 1077 гектар гэжэ тэмдэглэгдэнхэй. Тэрэнэй хахадhаань бага хубинь сабшалан гэжэ тоологдоно. Бүхы сабшалангай талмайнуудай оройдоол 270 гектарынь уhалагдадаг. Нёдондо ондэhээ 3729 центнер үбhэ тэжээл абтаhан байна. Теэд энэнь hoлоомо, зелёнкотойгоо хамтархадаа, нийтынь малые ондо оруулха хэрэгтэй байhан тэжээлэй 70 процентнь болоно. Тэжээлээр дутамаг байхада, мал адууhанайнь ашаг шэмэ яажа дээшэлхэ ёhoтойб? Мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээл hаа энэ асуудал ажахынуудай урда ехэ эрилтэтэйгээр табигдана бшуу. Тус колхозой эдлүүриин газар мүнөө тэдэнэй барижа байhан малые үбhөөр бардам хангаад байхаар. Теэд юун энэ дутана хаб?

Энэ колхоздо сабшалангайнгаа газарта анхаралаа оройдоо табидаггүй hанаа амархан гурим байдал бүхөөр hуурижашоо. Эндэхи сабшалангай үрэжэл тиимэшье муу бэшэ. Нёдондо сабшалангай уhалагдадаг газарhаа дунда зэргээр гектар бүриин 12 центнер үбhэн сабшаглаа. Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд hанаа амархан. сабшалангайнгаа энэ үргасаар сэдьхэлээ ханаад hууха зэргэтэй аал? Мүнөө энэ абтадаг үргаса эндэхи газарай шанараар үшөөл бага, байhан арга боломжонуудhaa холо доогуур тоологдохо ёhoтой болоно. Үтэгжүүлгэ болон сабшалан hайжаруулха бүхы агрономическа заабариие зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, гектарай хорёод центнер үбhэ абаха арга боломжо тэдэндэ бии. Теэд сабшалангай үндэр үргасын түлөө ёhoто ажал эндэ хэгдэлэггүй байна. Бүхы сабшаламнай оройдоол 470 гектар болодог тэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд шамарлангяар хэлэдэг зантай. «Шамарланхаар шанга адха» гэhэн үгэ бии гээшэ ааб даа. Бага гэдэг энэшье сабшалангайнгаа хурьhые hайжаруулхын тула колхозойхид жэлhээ жэлдэ утэгжүүлгэ, уhалалга хэхэ зэргэтэй байгаа. Иимэл хайхарамжагүй хандалгаhаа энэ колхозой аяар 175 гектар сабшалан hүүлшын эдэ жэлнүүдтэ бургааhа шугыда даруулшоо. Ёhoто эзэн хүнэй гарай өндэ угы байhаниинь энэ ушар сэхэ хэлэжэ үгэнэ бэшэ гү?

Нүүдэл редакциин энэ ажахыда ерэхэдэ, сабшалан hайжаруулгын hарын соносхогдоhoop нилээд ехэ саг үнгэрhэн, хабарай тарилгын халуун хаhын эхин үзэгдөөд байгаа. Теэд «Родина» колхозой сабшалан дээрээ хэhэн ажал дэншье hаа бирагүйхэн. Энэ ехэ хүдэлмэри ямаршье тиимэ гуримгүйгөөр, ёhо дүүргэхын тэдыдэ гэхэ гү, дээрэhээ хашуулхадаал хэгдэжэ байhан мэтээр харагдаха юм. Соносхогдоhон hарын турша соо энэ ажахы оройдоол мянган тонно шэбхэ сабшалан дээрээ адхаха түсэбтэй аад лэ, арайхан 767 тонно гарганхай. Энэ жэлдэ миин лэ 15 гектар газарта үтэг хэхээр хараалагданхай. Үбhэ тэжээлээр ходол дутажа байдаг хадаа сабшалангайнгаа үргаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хөнhөөшье үлүүгээр hанаата болохо зэргэтэй аад, эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй миин энээхэн хэмжээнүүдээр сабшалан hайжаруулгаяа хизаарлаха байhандань тоншье гэмшэлтэй. Борнойлхо, диск шэрэхэ, хурьhэ соолохо гэхэ мэтэ ажал тон багахан талмайнуудта хэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Бургааhа шугыhaa 73 гектар газар сэбэрлэгдэжэ, сабшалангай газар үргэдхэхэ hанаан бии. Теэд нёдондо тэдэнэй зуун гектар тухай шугы бургааhатай газар ехэл муу шанартайгаар хахалагдаhан дээрэhээ, мүнөө жэлдэ дабхар гарза, хүсэн гаргашалагдажа болохонь ха.

Мүнөө үень сабшалан hайжаруулгын хүдэлмэридэ гурбан тэргэтэй трактор, хоёр автомашина хабаадуулагданхай. Теэд гарай хүсөөр шэбхэ ашаалдаг дээрэhээ бүтээсэ багатайгаар ажаллана. Бульдозер бии аад, наг шэбхын обоогой хүрэнхэй дээрэhээ хэрэглэгдөөгүй шалтагтай. Тиигээдшье тэрэниие ашалгын хүдэлмэридэ хэрэглэхэ гэхэдэ, бэлэн эстакадашье угы хэбэртэй.

Нэгэ үгөөр сабшалан hайжаруулгаар ямар ажалай өндэ хэгдэжэ байhые хэлэхэнь бэрхэтэй. Тус колхоз энэ жэлдэ нийтынгээ малда 14 мянган центнерhээ бага бэшэ үбhэ тэжээл бэлдэхэ гэhэн социалис уялгатай. Энэ уялга абахадаа тэдэнэр сабшалангайнгаа үргаса дээшэлүүлжэ, нёдондонойхиhoo хэдэн дахин ехээр үбhэ абахаар шиидэhэн байгаа бшуу. Энэ уялгынь бэелүүлгэдэ тон ехээр нүлөөлхэ сабшалан hайжаруулха hарын эндэ иимэ эмхигүйгөөр үнгэржэ байхада түсэблэhэн үбhэнөй бэлдэгдэхэнь бэрхэтэй.

М. БАТОИН, Р. ЦЫДЫПОВ, Г. СУББОТИН, А. РЫЖКОВ,
нүүдэл редакциин тусхай корреспондентнүүд.

ТҮНХЭНД[...]

hурагшадай туhалам[...]

Толтойн дунда hургуулиин [...] аргшад, багшанар hаяын ам[...] тын нэгэ үдэр «Восточные [...] ны» колхозой поли дээрэ гар[...] hoлоомо суглуулба. Тэрэ [...] мон Хуурай-Хобогой, Булан [...] малай гүүртэ, отаранууд[...] шагдаhан байна.

hурагшадай суглуулhан [...] мон хабарай харалган бүр[...] үдэрнүүдтэ малда эдюулхэ[...] туhа нэмэри болоо.

Амhартатай арша[...]

Түнхэнэй өдөө хоолой ком[...] «Аршан» курорт дээрэ ша[...] hартанууд соо аршаан хэхэ [...] байра барaa. Мүнөө тандэ [...] эдюулэгдэhэн аршаан респуб[...] гаа город, хүдөө нютаг[...] абаашагдахаhаа гадна. ороно[...] бусад областьнуудта эльгээ[...]

Эгээн үнинэй hургу[...]

Түнхэнэй дунда hургуули [...] публикын хуушанай hургууд[...] дай нэгэн юм. Энэ hургууль [...] ша оной октябрь hарада 15[...] лэйнгээ ой тэмдэглүүлхэнь. [...] дэхи багшанар, hурагшад [...] бэлэдхэн, ехэ хүдэлмэри хэ[...] на.

hаалишадай бая[...]

«Восточные Саяны» кол[...] Таhархайн отделениин клу[...] аймагай hаалишад, тугалша[...] та 40 гаран хүн суглараа. [...] хэhэн хүдэлмэриингөө дүн [...] лоо. Сугларагшадта эндэхи [...] шад концерт харуулжа ехээ[...] нирхуулба.

hүүлээрнь тэдэ түрүү [...] «Аршан» курорт ошожо [...] зугаалаа.

Б. БИРБА[...]

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Эрхүүhээ хорин километр газарта, Иркут мүрэнэй үргэн нэлэнхы губи талада, түсэбтэ долоон жэлэй турша соо алюминиин ехэ завод баригдаад, табан корпусынь Эхэ орондоо хүнгэн сагаание үгэдэг болонхой. Заводой барилга үшөө дүүрээдүй, мүнөө жэл үшөө нэгэ корпус ашаглалгада оруулагдахань. ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): томо түмэр-бетоноор зургаадахи корпус баригдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Конаковско ГРЭС гэжэ ехэ тепловой электростанциин элшэ хүсэнэй түрүүшын блок жэл хахадай үеэр ашаглалгада оруулагдаhан юм. Зураг дээрэ (баруун гарhаа): Конаковско ГРЭС-тэхи элшэ хүсэнэй дүрбэдэхи блогой турбина хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

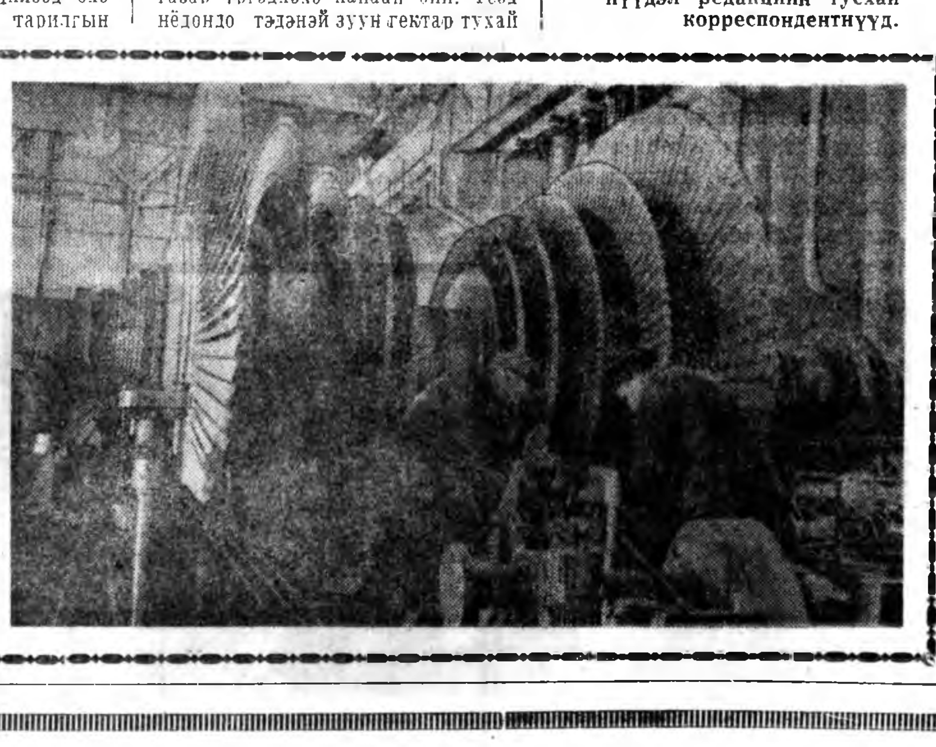

ЛЕНИНСКЭ ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа):
Ефимов М. Н.
Точинский А. С.
Битадзе М. А.
Купреев И. А.
Крылов Л. Н.
Черепанов Н. Н.

ТАСС-ай фотохроникэ.

РЕПОРТАЖ

АЖАЛАЙ ЖУРАМ— ГОЛ АНХАРАЛДА

(Колхозой правлениин нүүдэл заседаниһаа)

Хоёрдохи бригадада ерэһэнһээ гэжэ түрүүлэгшэ правлениин заседаниин эхилтэр ажалайшье, хүнүүдэй хубииншье элдэб асуудалнуудые ябуud шиидхэнэ. Шухала асуудалнуудай гарахада суглараад байһан правлениингээ гэшүүдтэй зүбшөөдшье абажа, «..олоороо элсэһэн үгэгүй» гэдэгээр, эсэслэн шиидхэнэ.

— Правлениин нүүдэл заседание эһэн дээрэ тоолоод, хоёрдохи бригадын бригадир Бальжин Доржиевич Балдановта мэдээсэл хэлэхыень үтэ үгтэнэ. Заседаниимнай хэлэлсэхэ асуудал—«Ажалай журам». Нэмэхэ, хаһаха дурадхал байна гү?—гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Владимир Лыксыренович Хартаев суглараг шадта хандана.

Республикымнай эгээ баруун захяа. Зэдын голой эхин багай Утаата-Далахай нютагайхид хэды ехэ хизаар газарта, ой тайгын хорто, һарьдагай хормойдо һуудагшье һаа, оронойнгоо ажабайдалһаа гэдэшье гээгдэдэггүй, түрүү зэргэдэ ябадаг зон. Ажахынгаашье, соёл культурынгаашье талаар хүнүүдэй дайшо ороод үгэхэгүй зомди гэхэ байха утаата-далахайнхид. Урагшаа хүдхэлтэй энэ зангыень нэгэ жэшээ—бүхы колхозоороо коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө эндэхинэй тэмсэжэ байһан жэшээ гэрэлнэ. Иимэ ехэ уялга абахынгаа урда тээ Захааминай аймагай «Байгал» колхозойхид һайсахан бододжо. «бэеэ шэмхэжэ үзэһэн» байха. Тиимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөөшьегүй һаа, эндэхи колхознигууд партиингаа хоёр съездын хоорондо оролдосотой ударгыгаар ажаллажа, элдэб дутаалнуудтай эрид тэмсэл хэжэ, абаһан үгэдөө хүрэхын түлөө оролдоо юм, оролдоношье.

Тиимэһээ хоёр залуу колхознигуудай—сепараторна пунктын хүдэлмэрилэгшэ Дари Жалсараева, малишан Шагдар Цыренов гэгшэдэй гаргаһан зан эндэхидэй ой ухаанда багташагүй мэтээр үзэгдэжэ, правлениин нүүдэл заседани болохо ушартай болоһон байна.

Эдэ нүхэд үһэрихэ, янгалха гэжэ өөдэгүй ахир занда абтажа, хэжэ байһан ажалаа хаяад ябаа. Сепараторна пунктда ахалагшаар хүдэлдэг, тугаарай үүдэндэ зогсоо һон залуухан басагамнай нэгэ мэдэхэдэ ажалдаа гарахаяа болижо, Закаменск городоор хонон үнжэн зугуултажа ябаһан. Хэдэн хоногой хойно Утаата-Далахайдаа бии болоходонь бригадирай дуудуулхада: «Би дахин хүдэлхэеэ болёоб. ...доо хүниие ологты»,—гэжэ һэнэггүйгөөр харюусаһан байха юм. Тэгэжэ зайгуултажа ябаха үедэнь тэды ехэ һүн машинадагдангүй, шалангиртажа шанараа гээгээ, тэрэ сэнгээ доошолуулаа гээшэб. Хүрөөдэ, зүүн ханада һуугааша хүн улаан шарайтай, гушаад наһанай залуу хүниинь—Шагдар Цыренов гэдэг бүришье хүлисэшэгүй ааша гаргаа. Сепараторна пунктда һү абаашажа тушаахаяа фермэһээ гараһан аад, хэдэн хоног соо ошон ошоо. Бригадирта янгалнаб гэжэ, бидонуудтай һүеэ контородонь оруулжа табижархёод, фермэдээ ошонгүй, гэртээ харишоо ха юм. Тиигээд гэрэйнгээ үүдэ досоо тээһээнь хүшөөд, хэдэн үдэр соо хүниишье оруулангүй, газаашье гарангүй һуугаа гэхэ.

— Зай, таанар, залуу зон, эрдэм номтой хүнүүд аад, яахадаа иигэжэ ябаха болооб та? Правлениин заседанида хэлэжэ үгэгты,—гэжэ парторг нүхэр Цыренов тэдэнэртэ хандаба.

— Намайе ажалһаам гаргагты гэжэ бригадирта хэдэн дахин хандааб. Һэлгэхэ хүн үгы гэжэ шалтаг дурдаад лэ байдаг. Ажалаа хүсэд мэдэнэ, шаданашьегүйб. Тиигээд мүнөө жэлдэ институтда орохо гэхэдээ номоо мартаһан, бэлэдхэлэй курсада ябаа һаа гээд... (түдэгэсэнэ, хэлэниинь нугаржа үгэнэгүй янзатай) ажалһаа болёо һэм.

Һаалишан Шагдар Цыренов:

— Ажалдаа гараагүйлби даа... Гэртээ хэбтээлби даа... Бригадир нүхэр Балданов ажалаа эмхилэг, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Хартаев хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг болог,—гэжэ хэдэрээр харюусажа захална.—Тиигэхэдэнь би ажалдаа гарахаб...

— Зай, зай, юундэ зогсобош. Һанаһанаа хуу хэлэ,—гэнэ Владимир Лыксыренович.

— Хэлэхэшьеб. Уржадэр тракторта бидонуудтай һүеэ ашаад, бригададаа ерэхэдэмнай, саашань Утаата абаашаха машина олдоогүй. Тиигэжэ байтарнай зарим шофёрнууд колхозой машинаар өөһэдтөө түлеэндэ гаража байха юм. Сухални хүрөөд, бидонуудтай һүеэ бригадынгаа конторододо оруулжа табяад, гэртээ ошожо хэбтэшоо һэм... Түрүүлэгшэдэ ямар гомдолтойбши гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй амаралтын мүнгэ гаргуулхаб тэһэн аад, гурбан һара хахадлатар байхагүй.

Гурим, журамаа алдажа, ажалаа хаяад ябажа байһан нүхэдэй үһэрижэ, янгалжа ябаһанайнь шалтагаан элирүүлхэдээ, правлениин гэшүүд һайсахан шүүмжэлээ, ушар ёһыень ойлгуулжа үгөө.

— Залуул ха даа Дари алдуу гаргаашье гэлэй. Үгы, ши, Шагдар, угайдхадаа, яажа нэтэрээ гээшэбши? Гуша хүрэжэ ябаһан, ажалаараа магтуулдагшье хүн аад, өөдэгүй бага юумэн дээрэ янгалжа, эрхэжэ, ахир дорой ааша гаргажа ябахашни юуб? «Эрэ хүнэй зосоо эмээлтэ-хазаарта багтаха» гэһэн үгэшье һанахашни яагааб,— гэжэ коммунис ажалай һаалиин фермые даагша Ринчин Доржиева хэлэнэ.—Булта иигээд түбһэн юумэнһээ янгалалдажа, орбогошолдожо, ажалаа хаяжа ябаха болоһуубди даа. Саашадаа ажалнай юун болохо, юутэй үлэхэ зон болонобибди? Энээн тухай бодожо үзөө хүн гүш даа, Шагдар?

Али алишье талаараа буруууш. Амаралтын мүнгэн тээшэшни бодожо үзэхөөр байгаа юм байна. Архи, тамхин соогуур гэмэлтээд, бюллетеньдэ хэбтэһэн сагташни амаралтын саг, түлөөһэ үгэлсэхэ гү, үгы гү гэжэ шиидхэгдэжэ байгаа байна. Эдэ мэтые хэлээдшье, шамда ойлгуулхашье гээд яахаб, өөрөө манһаа дутуугүй мэдэжэ байнаш. Шинии түлөө манда эшхэбтэр байна. Өөрынгөөшье нэрэ һанаагүй һаа, коммунис ажалай түлөө тэмсэжэ байһан колхозойнгоо нэрэ һанахаа яагаабши?

— Таанар, залуушуул, энэл нютагта үдэжэ, зонойнгоо хүсөөр эрдэм номдо һуража ябанат. Теэд зарим нэгэнтнай юундэ колхоз-нютагаа үргэлсэхэ, тэдхэлсэхэ гэһэн һаналгүйб,—гэжэ сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Пагбажап Бадмаевич Дымбрылов гайхана.—Дари, шамайе хараад үзэе. Айл, аха дүүнэрэй, колхозойнгоо хүсөөр арбан класс дүүргээд, һураагүй, нэгэ жэлдэ колхоздоо хүдэлжэ үгэхэһөө тумархажа, энэ болож ябанаш.

Тэдэнэй һүүлээр правлениин гэшүүдшье, уряалаар ерэһэн эдэбхитэй түрүү колхознигуудшье хоёр нүхэдэй алдуу эндүүнүүдые өөһэдтэнь ойлгуулжа, һайса шүүмжэлбэ. «Байгал» колхозой правлениин заседани хэһээлтэ хэхэ, хэмжээ абаха газар бэшэ, ёһотойл хүмүүжүүлгын һургуули гэжэ хэлэлтэй.

Ажалай журам иимэ бүдүүлигээр хазагайруулһан баримтые хоолһон хараал, зэмэлэлгээр дүүргээд үнгэргэхэ бэшэ, иигэжэ үргэн олон колхознигуудай түлөөлэгшэдэй — правлениин гэшүүдэй үзэмжэдэ табижа, ехэ хөөрэлдөө хээшэнь тон зүб. Эдэ нүхэдтэшье, мүн бэшэшье заримашуулда һургаал болож үгэхэл. Һайса хөөрэлдөөд байхада хоёр нүхэд алдуу эндүүгээ мэдэржэ, ажалдаа гараха болоо. Хамтын хэрэгтэ үһэрижэ, хэрэггүй газарта янгалжа ябаха гээшэ бүтэхэгүй, миил нэрэеэ гутааһан хэрэг гэжэ эдэ нүхэд ойлгобо ёһотой.

Шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор колхоз урдаа ехэ зорилгонуудые табинхай. Эдэ жэлнүүдтэ ниитын ажахы саашадаа түргэнөөр хүгжэжэ, малайнь тоо толгой олошорхо, илангаяа ашаг шэмэнь горитойгоор дээшэлхэ. Энэ зорилгые эбтэй эмхитэйл зон шиидхэжэ шадаха. Тиимэһээ Утаата-Далахай нютагаархид саашадаашье эб зүбөө нарилха, ажалайнгаа журам улам шангадхаха зэргэтэй.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай тусхай корр.

Даши ДАМБАЕВ

КОММУНИЗМЫН ТУГ ДОРО

КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй баясхаланта үдэрнүүдтэ эдэ мүрнүүд согсологдобо

1.

Оюута сэсэн
Буурал эсэгэ Ленин!
Ухаан бодолойш унтаршагүй
наран
Орон бүхэнэй
Сүлөө жаргал заяажа,
Хэтэдээ мандаба
Түби дээрэ.
Энээнэй
Эрхим гэршээр мүндэлһэн
СССР ороной
Олон яһатанай бүлэ соо
Эхэ Буряадаймни
Ирагуу намжаа үглөөгүүр
Игааһаниинь элитэ.
Би мэдэнэм —
Оюута минии арад
Бэлиг һургаал
Агуу ород арадһаа,
Бүхы дэлхэйн арадуудһаа
Дамжуулан абажа,
Замби түбиин
Эрдэм соёлой далайда
Задарюун томо
Бэлэг асархал дамжаггүй.
Би мэдэнэм —
Үдэрһөө үдэр бүхэндэ
Бидэнэй байдал
Сэсэглэн надхажа һалбархал.
Амар мэндэ,
Ажана амгалан
Улаан-Үдэ хотомни!
Амар мэндэ,
Ажалдаа яаран шармайһан
Омог солбон хүнүүд!
Соведүүдэй ордон дээр
Соробхин далбана улаан туг.
Огторгойн сэлюун
Сэнхир дурдан энгэртэ,
Оперын театрай
Хүгжэмөөр халиһан оройһоо
Оодорон хиисэнэ
Дэлһэтэ хүлэг морид.
Хүхюун согтой —
Багшанарай институт шэглэжэ,
Хүтэрэлдэһөөр —
Шууяа табин субана
Студент хүбүүд, басагад.
Урин зулгы,
Ургажа ябаһан
Ногоон залуу үе!
Уярган зүрхыем
Долгисуулан доһолуулжа,
Уянгата сэдьхэлэйм
Уужам тала дайдаар
Уулын саанаһаа
Улаан нара мандуулжа,
Нюдэнэймни жабхаланта нугые
Сэсэглүүлжэ,
Сэнтүү намдаа
Жэгүүр дали ургуулбат.
Холын заводой
Асари мандагар хоолойнуудай
Сэнхирлэн тунааша бад хара
утаан,
Хоморгон бүдүүнээр бүүг-бүүг
гэн,
Виадук шадар паровозуудай
Хүхирмэгөөр хуутайлха абяан,
Хонгёотон зэдэлһэн
Шэжэм хурдан радио,
Дэлюун сэбэр асфальт үйлсөөр
Гүйлдөөшэ
Янза бүриин таксинууд,
Табигдааша,
Залан шугамаар зурыгааша
Трамвайнуудай
Зайн галай харгынууд,
Абяанһаа хурдаар —
Дээгүүрэмни,
Һомон шэнтеэр,
Агаарта шууян,
Үнгэршэһэн самолёдууд —
Танигдашагүй һүртэ оркестр соо
Гэнтэ ойндом ниилэбэл.
Эршэтэй, хүсэтэ симфони
Этигэл дүүрэн
Зүрхэн соом
Мүндэлэн бадаржа,
Жэнгинүүр аялга хүгжэм доро
Жэргэн
дуулана
юртэмсэ!

ЗАКАМЕНСКДА

Үдэр ерэхэ бүри хүдөө тосхон газар хото городһоо дутуугүй боложо байна. Соёл культурын, эмнэлгын эмхи, хүүгэдэй зургаануудай ордон хаи хаанагүй бодхоогдоно.

Буряадай заха холын аймаг нютагай хото город болохо Закаменск үдэрһөө үдэртэ урган һалбарна. Эндэ гол гудамжануудтань шэнэ гэрнүүд олоор бодоно. Жэшээлхэдэ, хүүгэдэй хоёр саад, саад-ясли баригданхай. Эдэ эмхи зургаанууд городой багахан нэгэ кварталые бултыень шахуу эзэлнэ. Зураг дээрэ: Закаменск городой гол гудамжада.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Шэнэ ном

„МАЙН ҮГЛӨӨГҮҮР“

Бато Базароной иимэ нэрэтэй шэнэ ном һаяхан хэблэлһээ гараба. Бато Базарон буряад поэзиин алтан жасые өөрын маягтай үнэтэ бүтээлнүүдээрээ баяжуулагшадай, тэрэнэй саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулалсагшадай нэгэн мүн. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй хурса һонороор бэшэһэн уянгата шүлэгүүд олохон поэдүүдэй оюун бодолые эдир наһанһаань хүлгүүлжэ, тэдэнэй сэдьхэлые уран зохёолой эдидэ зоригжуулһан байдаг.

Шаргал гадартай шэнэ согсолбори поэдэй һүүлэй үеэ бэшэһэн хорёод шүлэг, баснинууд болон «мүнгэнэй мүрөөр мүлхигшэдэй», хахалан һүүжа зугаалһые шог ёгтоор харуулһан зохёолһоо бүридэнэ.

«Дуутаа үгэнэб», «Майн үглөөгүүр», «Үдэшын сууряанда» гэһэн шүлэгүүдыень уншахадаа, автарай үгэ бүхэнэй тодо, мүлимэл байлагтань, манай поэзиин гражданска эрхим лиригүүдэй нэгэн байһандань үшөө дахин этигэнэбди. Жэшээнь, Хэжэнгын совхозой түрүү комбайнер, түмэршэ дархан Юндэн-Доржодо зорюулһан «Үдэшын сууряанда» гэжэ шүлэгһөөнь «Мушэдэй ялабхин байхада». «Худанай голһоо» зэдэлһэн хуряалгын ажалай халуун хаһые тон һонороор мэдэрнэбди.

Бато Базарон мүн дална удхатай ёгто зохёолнуудые бэшэнэ. Тэрэнэй «Зүгы» гэжэ багахан поэмэ манай поэзиин эрхим зохёолнуудай нэгэн гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно.

Тус ном соо оруулагдаһан баснинуудын удха түхэлэйнгөөшье, уран найруулгынгаашье талаар ёһотой буряад аялгатай, геройнуудайнь үгэ хэлэн һонирхолтой хурсаар соносогдоно. Жэшээлхэдэ, улад зониие байра байдалаар хантадаг алба захиргаанай дарга «үхэр хулганаанай» абарине «Эзэн» гэжэ басни соогоо иимэрхүүгээр харуулна:

«Олбо баһа
Орохо газаргүй гэдэг һэн,
Үен тэрээн руу
Үнинэй ошор эзэлэнхэй...
Энээндэ урид
Эрхим байра олдоһой,—гээд
Гэдэһээ эльбэн.
Гэдэргээ эрьен гэхэдэнь.
Үргэншын асарһан
Үрмэ, тоһон харагдашоо.
Омог дундаа
Олон үгэ хэлэнгүй,
Эзэн янзаар
Эмниһэн нюдөө энеэбхилүүлээд,
«Оороой» гэһэн
Ордер сэхэ һарбайгаа».

Басниин түгэсхэлдэ: «Эзэн» хулганаанай үгэлгэ «олзоёо» эдинэб гэээд, һанаа амархан һаналаа хүдэлгэн һуутарнь мэхэнь мэдэгдээд, мэрэһэн хэбээрээ хахашана».

«Мүнгэнэй мүрөөр мүлигшэд» гэһэн хурса фельетон номой һүүлшын нюурнуудые эзэлнэ. Хурса, тодо даа.

Номые тоёон шэмэглэхэ үүргээ зураашa С. Ринчино хүсэндэнь хүргэбэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Илангаяа гадар таланьүзэмжэгүй. «Майн үглөө» гэжэ шүлэгтэ хамаатай зураг дээрэнь тэнгэрээр дүүрэн турлаагууд юм гү, али туунууд гү, бү мэдэе. Тэдэнэй орондо телеграфай утаһан дээгүүр хайша һүүлтэй, урин сагай һүлдэ—хараасгайнууд һууха яагаа юм? Мүн энэл зураг дээрэнь юундэшьеб үбһэ хуряалгын ажал харуулагданхай.

Номуудые зүбөөр, ёһотой ураар тайлбарилан шэмэглэхэ хэрэгтэ хинан шалгагшад (редактор) эрилтэ ехэтэй байха зэргэтэй.

Дурсагдагша дутагдалнуудтайгаар тус ном гаргагдабашье, Бато Базароной шүлэгүүдэй һоноор хурса мүрнүүдые уншажа, үргэн олон уншагшадай үшөө баясаха байһандань этигэнэбди.

Б. ЖАНЧИПОВ.

Юрий САМАРИН,
багшын эрдэмэй
доктор, профессор

ЗАЛУУ ТҮРЭЛХИДЭЙ ҺУРГУУЛИ

Бүри һаяхан лэ тэдэниие түрэлхидынь, багшанарынь, мүн наһажаал хүнүүд хүрэ хүрэһөөр хүмүүжүүлжэ оролог байгаа. Тиимэһээ хүмүүжүүлгын ушар удхые ойлгожо үгэдэггүй, хооһон һургаал шэнгеэр һанадаг һэн. Харин мүнөө тэдэнэр өөһэдөө хүмүүжүүлгын ажал хэхэ ёһотой болонхой. Үхибүүнэй залуу эжы өөрынгөө эхын хүмүүжүүлхы сэсэн һургаалда этигэдэг байгаа. «Эжымни хэлээ һэн, тэрэш баян дүй дүршэлтэй, хайшан гээд хүмүүжүүлхээ мэдэхэл байха»,—гэжэ хүрэһөөр хэлэдэг.

Харин залуу эсэгэ хүмүүжэлые хооһон үгэ гэжэ һанадаг, хашардаг байба. Ямаршье һургаал номнолгүйгөөр үхибүүе ехэ болгоо һаа дээрэ гээд багсаадаг. Үхибүүн өөрынгөө зоргоор ехэ болохо ёһотой—тиихэдээ хүнһөө дулдыдахагүй, айхагүй, зоригтой болохо гэжэ тэрэ этигэдэг.

Залуу эхэ залуу эсэгэ хоёр бэе бэедээ дуратай. Теэд лэ хүмүүжэл тухай ондо ондоо ойлгосоһоо уламжалан, аягүй байдалда ороно. «Болохогүй!»—гээд залуу эхэ хүбүүндээ зандарна. Харин залуу эсэгэ хүхюугээр энеэбхилэн: «Хамаагүй! Славик, өөрынхеэрээл бай!» гэжэ хүбүүндээ хэлэнэ.

Залуу айлай хүбүүн зоргоороо болошоод, энеэхэ хүхихэ гээшэнь аргагүй. Эхэньшье энеэнэ. Тиигэжэ байтараа энеэхээ болидог. Эсэгэньшье энеэхээ болинхой. Славик хүбүүниинь дура зоргоороо һурашоод, хүнэй үгэшье дулахаа болишоо, эрхөшье, эрхэмхэйшье гээшэнь тэнсэлгүй. Нойртошье муу болонхой, эдеэшье эдижэ үгэсэгүй. Тэсэшэгүй хэрүүлшэ. Залуу эхэ эсэгэ хоёр хүбүүгээ зандарна, бадашана. Үнгэржэ ерэхэдээ сохёод абана. Бархирһан үхибүүгээ хайрлаад эрхэлүүлнэ, эриһэн юумыень үгэнэ. Эрхэ хүбүүн үшөө доро болож, элдэб үнгөөр аашална. Залуу эхэ эсэгэ хоёр эрхэ хүбүүн дээрэһээ хоорондоо хэрэлдэнэ. Ондоогоор хүмүүжүүлхэ байгаа, ши зэмэтэйш гэлдэн, бэе бэеэ зэмэлнэ. Теэд хүмүүжэлэй асуудалаар тэдэ хоёр мүртэй юумэ мэдэнэгүй бшуу. Залуу эсэгэ мотоцикл жолоодожо шадана, залуу эхэ амтатай эдеэ бэлдэхэдээ бэрхэ. Зүгөөр хайшан гээд заахан үхибүүе һайн һайхан зантай, элүүр энхэ, хурса сэсэн бодолтой хүн болгон хүмүүжүүлхөө мэдэнэгүй. Шэнэ хүниие яагаад хүмүүжүүлхэб гэжэ һургуулиданьшье, гэртэньшье заатаа, һургаагүй.

Иимэ залуу түрэлхид үсөөн аал? Тэдэнэр хүхюун дорюун даа, эдир залуу даа, бэе бэедээ, үхибүүндээ тон дуратайнууд. Харин хүмүүжүүлгын асуудалай талаар юушье мэдэнэгүй.

Тэдэндэ туһалха хэрэгтэй. Мэргэжэлэй ёһоор туһа тэдээндэ хүргэхэ шухала. Багшын, хүмүүжүүлгын заабари зохёоходоо, Советскэ Союзда үхибүүдэй наһанһаа гадна, залуу түрэлхидэй наһые хараада абадаг байна. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһалха янза бүриин арга бии бшуу.

Жэшээнь, Ленинградтахи С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Соёлой ордоной дэргэдэ залуу түрэлхидэй университет байгуулагдаа һэн. Тэндэ һарадаа хоёр дахин үдэшэндөө залуушуул, залуу эхэ, эсэгэнэр сугларжа һуралсадаг. Энэ университет залуушуулай дунда тон хүндэтэй болонхой. Университедэй уряалай билет дээрэ залуу түрэлхидтэ хандаһан уран гоё хандалга бии.

«Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ асуудал тон хүшэр хэрэг юм. Тиимэһээ багшын, хүмүүжүүлгын асуудалнууд түрэлхидые өөрын зохёохы ухаан бодолоор баяжуулха, гэр бүлын хүмүүжэлэй бэрхэтэй ушарые өөһэдөө бэеэ даагаад шиидхэхэ зорилго табина. Энэ зорилгоор түрэлхидэй клубта дүй дүршэл ехэтэй багшанартай, врачнуудтай, эрдэмтэдтэй, уран зохёолшодтой, искусство болон соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, бишыхан эрхэтэдые хүмүүжүүлхэ асуудалнуудтаа харюу абаха байнат»,—гэжэ уряалай бэшэг дээрэ бэшээтэй.

Залуу түрэлхидэй университедэй ябуулгань юрэнхы һургаал заабари бэшэ юм. Үхибүүдые гэр бүлэдөө хүмүүжүүлхэ зорилгые түрэлхидтэй хамта шиидхэхэ гэһэн зорилготой. Эндэ ехэшүүлэй, буурал сагаан толгойтоной дүй дүршэл тухай хэлэгдээшье һаа, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ асуудалаар хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэлые хараада абаха байна бшуу. Энэ хэрэгтэ хүн бүхэнэй эдэбхи үүсхэл, бэлиг шадабари тон шухала.

Үхибүүдые хүмүүжүүлгын асуудал иигэжэ табихада залуу түрэлхид ехээр һонирходог. Тэдэниие юрэл һургаха, заабаришалха гэһэн бэшэ, харин тэдэнтэй зүбшэжэ, үхибүүдые һайнаар хүмүүжүүлхэ эрхим һайн зам сүг хамта бэдэрхэ гэһэн удхатай байна бшуу. Энэмнай тон шэнэ хэрэг шуу.

— Танайхи жаахан үхибүүтэй байнат. Тэрэнэйтнай арад зондоо туһатай хүн болохын тула хайшан тээд хүмүүжүүлхэбибди. Энээн тухай хөөрэлдөе.—гэжэ нэн түрүүн асуудал табигдадаг.

— Үхибүүе хайшан гээд аятай зохидоор, гоё һайханаар хубсалуулхаб?—энэ хоёрдохи асуудал болоно. Түрэлхид эндэ хубсаһа урладаг, хубсаһа оёдог хүнүүдтэй уулзаха, үхибүүдэй хубсаһанай выставкэ хараха юм.

Гурбадахи асуудал—арсалдаатай асуудал байха: «Үхибүүгээ элүүр энхэ бэетэйгээр хайшан гээд хүмүүжүүлхэб? Үхибүүгээ дулаанаар хубсалуулхые оролдон, хүйтэн үдэр газаа гарганагүйт. Тиихэ ёһотой юм аал?» Энэ арсалдаатай асуудал шиидхэлгэдэ врачнууд, мүн бэе махабад болбосоруулха һорилгын мэргэжэлтэд хабаадалсаха.

Удаадахи хэшээлдээ Иван Павловай нэрэмжэтэ физиологиин институт экскурсяар ошохо. Тэндэ хүмүүжүүлгын эрдэм ухаанай үндэһэн заабаринуудтай танилсаха, байгаалиин өрхэ байдалда үхибүүдые дадхаан һургаха ябадалай гүнзэгы удха шанарые ойлгожо абаха байна. Хүмүүжүүлгэ гээшэмнай хүгшэн эжы, үбгэн абанарай дүй дүршэл дээрэһээ зааһан һургаал бэшэ. Хүмүүжүүлгэ гээшэмнай эрдэм ухаан ха юм. Энэ хадаа хүнэй ухаан бодолой, сэдьхэл зүрхэнэй физиологиин, мүн педагогикын эрдэмэй туйлалтануудһаа үндэһэлдэг.

Залуу түрэлхидэй өөһэдынь шиидхэхэдэ бэрхэтэй асуудалнуудаар саашадаа хөөрэлдөөн болохо. Үхибүүн захагүй олон юумые һонирхон асуужа, хүнүүдые энеэлгэдэт. Заримдаа хашархаар, сухалаашье хүрэхөөр болодог. Үхибүүе бадашажа, дуугай болгоходо болохо юм ааб даа. Теэд энэмнай хүмүүжүүлгэ бэшэ ха юм.

«Үхибүүдэй асуудалда ехэшүүл харюусажа һураха зэргэтэй. Жаахан хүбүүд, басагадтнай элдэб олон асуудал һурадаг ёһотой. Тэдээндэнь харюу үгэхэ хэрэгтэй. Теэд хайшан гээд харюусахаб?» гэһэн тусхай хөөрэлдөөн эмхидхэгдэхэ.

Мүн үхибүүдтэ ажал хүүлэжэ һургаха тухай, аша туһатай наадан тухай, хүнүүдтэ энхэргэн зөөлөөр хандаха, өөрыгөө гуримтайгаар абажа ябаха тухай, үхибүүе байгаалида дуратайгаар, гоё һайхан юумые ойлгодогоор һургаха тухай, мүн хүмүүжүүлгын бусад олон орёо нарин асуудалаар хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ.

— Үхибүүдые хүмүүжүүлжэ ядаха аалди? Тусхай һуралсал гараһанай хэрэг юу байгаа юм!—гэжэ һанаһаар зарим түрэлхид түрүүшын хэшээлдэ ерэдэг. Теэд байн һонирхоод, үхибүүдые хүмүүжүүлгын университедтэ дуратайгаар ябажа эхилдэг. Залуу түрэлхид эндэ хүмүүжүүлгын асуудалаар өөһэдын хараа бодолтой болоно, жаахан үхибүүе хүмүүжүүлхэ гээшэмнай тон орёо бэрхэтэй зүйл байна гээд ойлгожо эхилнэ. Оньһон техникэдэ, байгаалиие шэнжэлгэдэ, олониитын харилсаанай асуудалнуудта эрдэм ухаанай эхин заабариин шухала байдагтал, мүн хүмүүжүүлгын хэрэгтэшье эрдэм ухаан хэрэгтэй болодог юм байна гэжэ эхэ, эсэгэнэр ойлгодог.

Хөөрэлдөөнэй үеэр олон асуудалнуудта харюу үгтэдэг, залуу айл бүлэдэхи хүмүүжүүлгын, хүдэлмэриин амжалта тү, али урагшагүйдэлгын бодото баримтанууд зүбшэн хэлсэгдэдэг. Тиин сүг хамтадаа, лекторэй хүтэлбэри доро—хайшан гээ һаа һайн үрэ дүн гарахаб гэһэн хараа түсэб табигдадаг.

Түрэлхидэй һургуулида ябагшадай тоо хорожо, нэмөжэ байдаг. Тиихэдэ эхэнүүд олонхи ушарта үхибүүдэйнгээ эсэгые хэшээлдэ асаржа шададаггүй, тэгэшье 150-аад залуу түрэлхид саг үргэлжэ һуралсана.

(АПН).

БУСАЛГА*)

3. ТҮРЭҺЭН ГАЗАР НЮТАГ!

Хүндэшэ Швециин ниислэл хойно үлэбэ.

Нэгэ купе соо дүрбэн хүн ябана—доодо тагууд дээрэ Надежда Константиновна Инесса Арманд хоёр, дээдэ тээхидэнь—Ленин ба грузин Давид Сулиашвили.

Вагон соо һэрюухэн. Гэбэшье Владимир Ильич Стокгольмдо абаһан шэнэ пиджагаа тайлаад, дээдэ таг дээрээ гаража, газетэнүүдые уншажа эхилбэ.

— Володя, хүйтэ абахалши!—гэжэ Надежда Константиновна һанаагаа зобоно.

Пиджагни үнгэгдэшэхэ гээд, Владимир Ильич тэрэнээ үмдэхэһөө таһа арсаба...

Надежда Константиновна Ильичые хүнжэлөөр хушаба. Һамганайнгаа оролдолго гаргахада абяа гарабагүй, тиигээд дахин уншажа оробо.

Гэнтэ Ильичэй ууртай абяан дуулдаба, тэрэ дарылаа саашаа эрьежэ, газетэеэ ханада хашаад, хэдэн мүрнүүдэй доогуур карандашаар зураад:

— Урбагшад!—гээд дуугарба.

Меньшевигүүдтэ үүрлажа байһыень аллуургүй мэдэжэ байһан тула, хэниие харадаш гэжэ хэншье һурабагүй.

— Социал-демокрадуудбди гэнэ гү?—гээд шангаар дуутарба.—Меньшевигүүд алхам бүхэндөө муу юумэ хэжэ, партидаа урбажа ябадаг аад, баһа социал-демокрадуудбди гэжэ бэеэ нэрлэдэг. Тиимэһээ мүнөө социал-демократ гэхэдэ намда эшхэбтэр болоод байна.

Владимир Ильич нэгэ бага абяагүй байд гээд:

— Үгы даа, нүхэд. Партимнай түрүүнэй нэрэ бидэ—большевигүүдэй нэрые бузарана...

Ленинэй өөрөө тайлбарилжа үгэхыень хүлеэгээд, хэншье үгыень таһалдуулбагүй.

— Манай партиин нэрые һэлгүүлхэ хэрэгтэй болоо,—гээд Владимир Ильич хэлэнэ.—Бидэнэр коммунистнууд, харин партимнай—коммунистическэ гэжэ нэрлэгдэхэ ёһотойбди. Марксшье, Энгельсшье өөһэдыгөө коммунистнуудбди гэжэ нэрлэдэг һэн. Тиихэдэ социал-демокрадуудай меньшевик ударидагшад коммунизмтай ямаршье холбоогүй...

Партиие юун гэжэ нэрлэхэб гэһэн асуудал үнинэй Ленинэй сэдьхэл хүдэлгэдэг байгаа. Тиибэшье магад, имагтал энд, вагон соо тэсэбэринь дүүрэһэн байжа болоо. Ленин тэрэл үдэрнүүдтэ: «Партиин нэрые һэлгэхэ» гэжэ бэшэһэн, байгаа ёһотой.

Партиин шэнэ нэрэ тухай хөөрэлдөөн үглөөдэрынь үргэлжэлөө һэн. Владимир Ильич хөөрэжэ байха үедөө:

— Бидэнэр тэдэнтэй хамта хүдэлхэеэ болёобди!—гэжэ эридээр хэлэһэн юм.

Тэдэнэй һуужа ябаһан поезд Швециин хойто зүг тээшэ шуумайна. Германиин газар дээгүүр гаража ерэһэн хүн бүхэниие арестоваалаад, суудлэхэбди гэһэн Саг зуурын правительствын заналта, Лениние Росси руу табихагүй гэһэн англичануудай заналта Владимир Ильичэй һанаае ехээр зобооно. Тэдэ һэшхэлгүйшүүл юушье хэхэдээ болохо байна.

Владимир Ильич үшөө Цюрихтэ байхадаа Саг зуурын правительствын заналта бидэндэ мэдээжэ гэжэ ябахаяа байһан хүн бүхэнэй гараа табихые дурадхаһан байгаа. Мүнөө Ленин хэрбээ тушаагдаад байгаа һаа, суүд дээрэ юун гэжэ хэлэхэ тухайгаа нүхэдтэеэ зүбшэхэ зорилго табиба.

— Хэрбээ бидэниие суудлэхэ болоо һаань, бэеэ хамгаалһан үгэ хэлэхэгүйбди, харин тад һөөргөө, бидэн тухай оролдолго гаргаагүй гэжэ Саг зуурын правительствые өөһэдөө гэмнэхэ ёһотойбди,—гээд Ленин хэлээ һэн.

Вагон соо болоһон энэ суглаан бүхы гүримаарнь протокол бэшэһэн байгаа.

Жабартай хүйтэн үглөөгүүр Швециин зэгэһашадай Хапаранда гэжэ хилэ дээрэхи тосхондо тэдэнэр буубад. Сай ууха, элеэлхэ бишыхан гэрэй хэрэлээ дээрэ тэдэнэр суглараад байба. Тиибэшье ород эмигрантнуудай зосоо элеэн орохоор бэшэ байгаа.

Далайн буламай саада эрье дээрэ —хилэ дээрэхи Торнео хото—түрэл газар нютаг харагдажа байна! Гэрэй оройнууд харагдана. Вокзалай орой дээрэ улаан туг хиидэнэ. Россида улаан туг хиидэжэ байна.

Эхэнэрнүүд чемоданууд сооһоо улаан лентэнүүдые гаргажа, хүн бүхэнэй энгэртэ хадабад.

Хоёр гүрэнүүдэй хилэ шадарай газарнууд далайн буламда шудхаһан мүрэнэй хоёр талада байгаа. Ленин болон нүхэдынь ехээр яаража ябаһан тула буламые тойрожо гарангүй, харин хүнгэхэн шаргада хүллэһэн моридоор сэхэ ябаха гэжэ шиидэбэ.

Шарга бүхэн дээрэ хоёр хоёроороо һуубад.

Эгээ түрүүшын шарга дээрэ Ленин Крупская хоёр һууба. Улаан пулаадаар хэһэн туг тэдэндэ үгэбэд.

Лениндэ, нүхэдтэнь наһан соогоо мартагдашагүй дурасхаалта үглөөгүүр болобо.

Бултадаа нэгэ һонин мэдэлдэ абтаһан байбад. Хари газарһаа Эхэ орондоо бусажа ябаһан хүн тиимэ гэжэ хэлэшэгүй мэдэрэлдэ абтадаг юм. Хари газарта байжа, Эхэ ороноо һанашаһан хүн үбшэн болошодог. Тэрээндэ ямаршье эм дом туһа хэдэггүй. Харин Эхэ орондоо бусаһаар тэрэ хүнэй сэдьхэлэй үбшэн тэнтэ үгы болошодог. Ородой политэмигрантнууд эгээл иимэ мэдэрэлтэйгээр Эхэ орондоо бусажа ябаа һэн. Тэдэнэй нэгэниинь тэсэнгүй аалиханаар бархиржа эхилбэ.

Владимир Ильичые харахада ехэ амгалан хэбэртэй, гансал хёрхо нюдөөрөө холо хүрэтэр шэртэн гэтэнэ.

Түрүүшын шарганууд зогсожо, хойноһоонь ябаашадынь хүсэжэ ерэбэд. Эхэ орондоо бусажа ерэһэн ушараар бэе бэеэ амаршална.

— Түрэл оромнай!

— Түрэл Россимнай энэл даа!—гэһэн баяртай абяанууд соностоно.

Энэ үедэ буу зэбсэгтэй Англиин жандармнууд ород эмигрантнуудай хажууда ерэбэд. Россин союзник байһан хадаа Швеци Ород түрэн хоёрой хоорондохи хилэ хинажа байгаа бшуу. Тэдэнэр хилын заставада орогты гэжэ бүдүүлигээр эмигрантнуудта захирба.

Тэндэ ороходонь, асуудалта хуудаһануудые дүүргэгты гэбэ. Ленин нэрэ обогоо, түрэһэн жэл, нютагаа бэшээд, Швециһээ, Стокгольмһоо ябанаб гээд тэмдэглэбэ. Финляндида үни байхагүйб, Петроградта, Үргэн үйлсын 48/9, байра 24 адресаар байһан Мария Ильинична Ульянова гэжэ дүүгэйдээ байхаб.

Тэрэнэй һүүлээр англиин жандармнууд абажа ябаһан юумэ хүүмэнүүдыень нэгжэжэ эхилбэ. Түд бүриисэнь амяраа таһалга соо оруулаад, шараа нюсэгэн болотор хубсаһынь тайладаг байгаа. Тэрэ тоодо эхэнэрнүүд болон үхибүүдэйшье хубсаһа тайлуулна. Үнгэрхэдөө Миша Ванюша хоёрой оймһыень һугалжа хаябад. Тэдэнэй наадаанхайнууд болон зурагтай номуудыень буляажа абаба. Жандармнууд Лениние арестовалха бишыханшье шалтаг оложо ядаба. Тэдэнэр Лениние яашье Росси руу табиха дурагүй байгаа.

Владимир Ильич амгалан зандаа байна. Бүхы политэмигрантнуудые Эхэ орондонь табиха баатай болоһон жандармнуудай уруу дуруу болошоходонь, Владимир Ильич хүхюунээр энеэжэрхёо һэн.

Ленин бүхы, гар бэшэлгэнүүдээ Швецидэнгээ нүхэдтэ дэмы орхёогүй байгаа. Ильич Миха Цхакая тэгшые тэбэрижэ:

— Нүхэр Миха, манай зоболон дүүрээ гээшэл даа! Мүнөө өөрынгөө түрэл газар дээрэ ерээбди. Бидэнэр ерээдүйн зээд гээшэбди гэжэ үшөө харуулха байхабди!—гэжэ хэлээ һэн.

— Владимир Ильич, танай хэлэһэн үгэ хэзээдэшье зүб байдаг һэмнай даа.

— Нүхэр Миха, намайе абаралшан болгобо гүт?

— Нэгэ жэлэй саада тээ хэлсэһэн үгэеэ һанана бэзэт?

— Женевэдэ гү?

...1916 оной хабар ород эмигрантнуудай урда элидхэл хэхэеэ Ленин Женевэ ерэһэн байгаа. Тэндэ байһан Миха Цхакая энээн тухай мэдээд, үбдэжэ байгаашье һаа, гэртээ байжа ядаад суглаанда ерээ һэн.

Элидхэлэйнь һүүлээр Ленин Цхакая хоёр Ильичэй хонохоёо байһан Куклинай библиотекэдэ ошоһон байгаа. Тэрэ үдэшэлэн Ленин Цхакая хоёр баһа нэгэ грузин революционер Мелитон Филия гэгшэтэй хамта Арва мүрэнэй эрьеэр үни удаан ябаа һэн.

Һара сагаан, аали номгон һүни байгаа.

Ленин Россидахи байдал тухай хөөрэжэ эхилбэ. Ородой эмигрантнуудай хөөрэлдөөн холо байһан Эхэ орон тухайгаа дурдангүйгөөр дүүрэдэггүй һэн. Хари газарта байгшад бултадаа нютагаа һанадаг байгаа бшуу. Миха Цхакая тэрэ үдэшэ Ленинһээ иигэжэ һураа һэн.

— Владимир Ильич, Эхэ орондоо бусаха эрхэ олгохо шэнэ революци болохо гээшэ гү?

Ленин нэгэ бага гайхангяар Цхакая тээшэ хараад:

— Нүхэр Миха, та хэдытэйбта?—гэжэ грузинһаа һураба.

—Таби гаража ябанаб. Та хэдытэйбта?

— Дүтэрхы даа, дүшөөд гаража ябанаб.

Ленин нэгэ бага абяагүй байд гээд:

— Хэрбээ бидэ хоёрой революци болотор байгаагүйшье һаа, энэ хүбүүн заатагүй революциин болохые үзэхэ байха.—гээд Владимир Ильич эдир залуу Мелитон Филия тээшэ заагаа һэн.—Бидэнэр өөрынгөө хэрэгые хэжэл байхабди, хэрбээ дүүргээгүй һаамнай залуушуулнай үргэлжэлүүлхэ байха.

— Хүндэтэ Ильич! Бидэ хоёршье шэнэ революциие хараха байхабди гэжэ һананаб. Һаядаа болоно болохо, харахал байхабди даа.—гэжэ Миха Цхакая харюусаа һэн.

— Нүхэр Миха! Эхэ оронһоо холо байхалаашье омог хүхюутэй ябаһандатнай би баярланаб.

Революциин дүтэлжэ байһые Ленин өөрөө мэдэжэ байгаа. Тэрэ үедэ Россин большевигүүдэй съезд хайшан гэжэ зарлахаб гэһэн бодомжолгонуудые хэдэг һэн. Социалис революциин бэлэдхэлые шангадхаха шухала байгаа. Ленинэй энээн тухай хэлэхэдэнь:

— Тиимэ съезд зарлахын тулада хэды делегат хэрэгтэйб?—гэжэ Цхакая һураа һэн.

— Юһэшье, долоошье, ядахадаа табашье байг—гансал тэдэнэр ёһото олониитын түлөөлэгшэд, үнэн революционернууд, большевигүүд болон подпольщигууд байха ёһотой. Петроградһаа, Москваһаа, Кавказһаа, Ураалһаа, Донбассһаа, Сибириһээ нэгэ нэгэ делегадууд байгаашье һаа хүрэхэ һэн. Тэрэ суглаагаа бүхэроссин съезд гэжэ тоолохо байгаа.

Ленин Цхакая хоёр үүр сайжа байхада тэбэрилдээд, гар гараа бүхөөр барилсаад тараһан юм. Нэгэ жэл болоогүй байхада хамта Россигаа бусахаяа уулзахабди гэжэ хэлсэһэн байгаа юм.

— Революционно Россидаа,—гэжэ Ленин нэмэн хэлээ һэн.

Тэрэл хэлсээниинь, Ленинэй урид мэдэжэ хэлэһэн үгэнь мүнөө үнэн болоод байна ха юм. Ленин Цхакая хоёр эгсэ жэл болоод байхада уулзажа, революционно Россидаа бусажа ябана бшуу.

Эмигрантнууд доромжолго нэгжэлгэһээ мултаржа, Торнео станци ерэхэдэнь, № 12-хи түргэн поезд хүлеэжэ байба. Петроград хүрэхэ энэ составай һүүлдэнь эмигрантнуудай һууха амяраа вагон үгэбэ. Тэрэниие зэбсэгтэ матросууд болон солдадууд бүһэлээд байна.

Элэ харуулшад эмигрантнуудһаа бэшэ хэниие шье энэ вагондо оруулнагүй. Тэдэниие тойроод солдадууд олоороо суглараба. Тэдэнэр Ленинэй бусажа ябаһан тухай юушье мэдээгүй байгаа. Солдадуудай нюурнууд барагар харанууд.

Залуу эмигрантнууд солдадуудай хоорондо орожо; Питертэмнай юун болежо байнаб? Депутадуудай Совет юу хэжэ байнаб? Солдадууд юундэ дайгаа болюулнагүйб?—гэхэ мэтын асуудалнуудые хойно хойноһоонь һуранад.

Бусад эмигрантнууд Ленинтэй хамта вагон соогоо орожо, нүхэдэйнгөө солдадуудтай түргөөр танилсаад, тамхяа татажа байхыень хаража байнад.

Солдадууд гэнтэ хүгтэй хүхюуч болоjo, юуншьеб тухай хөөрэжэ эхилнэд. Бишыхан Миша нэгэ үбгэн солдадай гар дээрэ гараад хүзүүгээрнь тэбэрижэ, энеэжэ байгаад юушьеб хөөрэнэ. Һахалтай солдат баһа энеэжэ, хүбүүхэниие амтатай элеэгээр хүндэлнэ. Ванюшань бархиржа, баһа солдадай гар дээрэ гарахамни гэжэ гонгинодно.

Элэ бүхы юумэнүүдые хаража байһан Владимир Ильич ехэ һанаата болоно. Ород солдадуудаар хөөрэлдэхэ дураниинь ехээр хүрэнэ. Эхэ оронһоо холо байхадаа газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан статьянууд соогоо тэдэндэ нэгэнтэ бэшэ хандаһан байгаа. Мүнөө тэдэнэй хажууда байгаашье һаа, ямар нэгэн хүлеэгдээгүй ушарай болохоһоо айжа, вагон сооһоо гаранагүй ха юм.

Ленин зэбсэгтэ харуулшадые хаража: «Түрэл орондоо ерээд, сүлөөдэ байна гээшэ гүб, али энэ вагон соо һуужа тушаагдаба гээшэ гүб» гэжэ мэдэнэгүй. Хилэ гаража ябахадаа иимэ уулзалга болохо юм гэжэ һанаагүй һэн туладаа хажуудаа һууһан нүхэрһөө иигэжэ һураба:

— Бидэниие энэ вагон соо һуулгаад, сэхэ түрмэдэ абаашахала байгаагүй юм аабза? Керенскиин алг аашаяа гаргажа байхадань нэгэшье үгэдэнь этигэгшэгүйб! Олон үгэтэй, буржуазиин тагнуулшан ха юм даа.

Хүршэнь юумэ мэдэжэ ядангяар мүрөө хабшаад абаба:

— Бишье баһал тиигэжэ һанаад байнаб.

Поезд Торнео станциһаа холодон ябаба. Эмигрантнуудтай хөөрэлдэһэн солдадууд: «Ленин эндэ ябана!»—гэһэн тунхаг вагон соогуур тараажархиба.

Эмигрантнууд солдадуудтай хөөрэлдэһэндөө ехэ хүхюунууд. Петроград тухай, орон доторхи байдал тухай һонинуудые хөөрэнэд. Тэдэнэй нэгэн «Газетэ—копейкэ» асаржа Владимир Ильичтэ үгэбэ.

Нэгэ станци дээрэ харуулай матрос «Правдын» шэнэхэн номер Владимир Ильичтэ асаржа үгэбэ. Ленин ехэл һонирхолтойгоор газетэнүүдые уншаба. Ткибэшье хоёр газетэ уншаад, Питертэ болоjo байһан юумэн тухай хүү мэдэхэ аргагүй ха юм даа.

Солдадуудтай өөрөө хөөрэлдэхэ гэжэ һанашаһан Ленин ээлжэ ядаад, нүхэдтэеэ хамта зэргэлһэн вагондо оробод. Тэдэниие тойроод солдадууд, матросууд, хүдэлмэришэд олоороо суглараба. Ородой пролетариадай вождь Эхэ орондоо бусажа ябана гэжэ тэдэнэр мэдэһэн хадаа нэгэ хэдэн үгэ хэлыт гэжэ гуйбад.

— Түрүүшээр өөһэдөө хөөрэжэ үгэгты. Дайн таанарта хэрэгтэй гү гэжэ нэн түрүүн мэдэжэ абаха дуратайб.

Владимир Ильичэй тушаа урдань һууһан солдат немецүүдые гуйсэд илаадүйдөө дай болюулжа болохогүй гэнэ. Хэдэн солдадууд тэрэ дарыдань солдадай үгые буруушааба. Хүхэ сагаан болошоһон шарайтай порудчик тэдэниие хараажа, бадашажа оробо. Ленинэй нюур баһа сахигар сагаан болошонхой.

— Аалиар, нүхэд. Гүримтайгаар һуугты, тэрэгүйдэ мүртэй хөөрэлдөөн болохогүй: юуншье ойлгогдохогүй,—гэжэ Ленин аргааханаар хэлэбэ.

Бултадаа абяагүй болошобод: мүнөөхи солдат илалта түйлатараа дайлалдахабди гэнэ.

— Зай, «Илалта түйлатараа» дайлалдаба һэн гэлэйбди, Тиигээд юу хэхэбта?

— Буугайнгаа жадые газар руу шаагаад гэртээ харишахаб.

— Тиихэдээ та хоёрдохи алдуугаа хэнэт. Гэртээ бусахадатнай газар үһан урданайхидаа адли помещигэй гарта байхал. Тэрэ һайн дураараа танда үгэхэгүй ха юм. Газарые тэрэнэй гарһаа хүсөөр, буу зэбсэгээр буляажа абаха хэрэгтэй бшуу. Теэд тэрэ буутнай хаана холо үлэшэһэн байхал. Зүбтэй зүйтэй эб найрамдал баталаад лэ дайгаа дүүргэхэ ёһотой...

Ленин болгоомжотойгоор асуудалнуудые һураад, анхаралтайгаар шагнана. Ильич даамайхан хөөрэжэ эхилбэ. Сугларагшадай дунда юрэ бусын үгэ хэлэбэ: газар тухай, эб найрамдал тухай, бүхы засагые арад зондо — хүдэлмэришэдэй болон солдадуудай, депутадуудай Соведүүдтэ үгэхэ тухай хэлээ һэн. Ленин удааханаар, юрын ойлгосотой үгэнүүдые оложо байгаад, үгүүлэл бүхэнөө бодомжолжо байжа хөөрэнэ.

Ленинэй үгэ шагнахаяа вагоноор дүүрэн хүн зон суглараба... Энэ юрэ бусын митингдэ хабаадагшад үни удаан таража ядаба. Һуури һууридаа бусажа ерэһээр, зүгын үүрэй хүнхинэһэндэл арсалдаа хөөрэлдөөнүүд болобо. Хүн бүхэн Ленинэй үнэн үгэнүүдые бусадта дамжуулан хөөрэжэ үгэнэ.

Хабарай дайда сонхоор харагдана. Баглагар манан сооһоо набшалаагүй модон харагдана. Хазайһан оройтой гэрнүүдтэй тосхонууд танса нэгэн харагдана. Тосхоной хүн зон ниишэ тиишээ һүндэлнэ.

Энэл даа, Эхэ орон гээшэмнай!..

Павло МАКРУШЕНКО.

* *Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын апрелиин 21, 27-ной номернуудта.*

ХИЛЫН СААНАҺАА

МНРП-гэй программын проект

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Июниин эхеэр МНРП-гэй IX съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ МНРП-гэй шэнэ программын проектые Монголой Арадай-Революционно партиин ЦК-гай, МНР-эй правительствын орган—«Үнэн» газетэ тунхаглаа. Программын проект МНРП-гэй ЦК-гай IX пленум дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайшаагдаһан байна.

Рангунда семинар болобо

РАНГУН. (ТАСС). Хүдэлмэришэдэй үдэр гэжэ эндэ тэмдэглэгдэдэг Майн 1-нэй һайндэрые угтуулан, апрелиин 27-до Рангун хотодо үйлэдбэриин ээлжээтэ семинар нээгдээ.

2200 шахуу хүдэлмэришэн делегадуудай, таряашадай түлөөлэгшэнэрэй, министерствэнүүд болон департаментнуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадаһан семинар үйлэдбэри үргэдхэхэ, ажалшадай нэгэдэл хангаха, социализмын замаар Бирмын хүгжэхэ программа бэелүүлхэ уялгануудтайнь холбоотой олон асуудал зүбшэн хэлсэхэ юм.

Ханинартаяа хамта

ДЕЛИ. (ТАСС). Совет, энэдхэг соёл ба искусствын фестивальда хабаадахын тула Ленинскэ шангай лауреат, уран зохёолшо Чингиз Айтматов түрүүтэй совет уран зохёолшод, артистнууд, эрдэмтэд Дели ерэбэ. Энэ делегацида СССР-эй арадай артист Рашид Бейбутов, Үзбегэй хатар танцын ансамблиин ахамад балерина Бахор Равшан Шарипова, түүхын эрдэмэй доктор И. Редько, профессор Г. Хидаятов болон бусад оронхой.

Совет артистнууд Делидэ, Индиин бусад хэдэн городуудта энэдхэг хатаршад, дуушадтай хамта наадалсаха байна. Делегацида оролсоһон научна хүдэлмэрилэгшэд энэдхэг нүхэдтэеэ хамта литературын, искусствын асуудалнуудаар хэдэ хэдэн семинар үнгэргэхэ юм.

Замбиин правительствын шиидхэбэри

Урда Африкын Республикада зохёогдоһон фильм харуулхые хориһон захиралта Замбиин правительство гаргаа. Иоганнесбургда (ЮАР) хэблэгдэдэг «Стар» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, ЮАР-ай правительствын баримталан бэелүүлдэг апартеидэй политикые буруушаалгын тэмдэг болгон Замби иимэ шиидхэбэри гаргаа. (ТАСС).

Сайгондо бомбо тэһэлэгдээ

ПАРИЖ, апрелиин 27. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриоднууд Сайгондохи «Америкэн контракшн компани» гэдэг американска барилгын компаниин столовын байшанда мүнөөдэр бомбо тэһэлээ.

Франс Пресс агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ тэһэрэлгэдэ шалтагаалан 12 хүн үхэһэн, 27 хүн шархатаһан байна.

Чомбе годоорхо захалаа

ПАРИЖ, апрелиин 27. (ТАСС). Конгын диктатор байһан Чомбе Катанга провинциин тэбхэлхэр найдан, Конгодо (Леопольдвиль) шэнэ зургаан засагай хүртэлэ түсэб зохёожо байна. Парижай хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Чомбе Брюссель ошоод, хүршэ нэлнүүдэй элсүүлжэ байнхай.

А. А. Громыко папа Павел VI гэгшэтэй уулза...

РИМ, апрелиин 27. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ООН-ой Генеральна Ассамблейн XX сессиин үедэ, үнгэрэгшэ жэлэй октябрь соо хэһэн хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлэн, мүнөөдэр папа Павел VI гэгшэтэй ярилдаба. СССР-һээ Италида байдаг элшэн сайд С. П. Козырев, Ватиканай гүрэнэй секретарь А. Чиконьяни гэгшэд энээнэй ... баадаа. Хүнүүдэй уулзалга ... бишэ ... гүй, дайн байдал ... лан байлан хамталхаан тулөө ... лэй талаар арадуудай хамтын ... лэлгэ хабаатай асуудалнууд ... рэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэ... ниин элитэ болоо.

Одинга—шэнэ партиин ударидагша

НАЙРОБИ. (ТАСС). Кениин арадай союз гэдэг шэнэ партиин түрүүлэгшээр һунгагдааб гэжэ Кениин вице-президент байһан Огинга Одинга соносхобо.

Рейтер агентствын корреспондентын Найробиһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Кениин Африканска национальна союз гэдэг засаг баригша партиһаа һаяхан гараһан. Одинга мүн ... парламентнэй неделиин урда тэ... хидхэгдэһэн Кениин арадай со... жэ партида орохоор шиидэбэ ... даа мэдүүлээ.

Шадаал баа һаяар шэнэ пар... бүридхэлдэ абахыень гуйһан ... гэ правительстводо бараабди... Одинга мүн ла дурдаба.

„Эбэй корпусой" харгые хааха

АНКАРА. (ТАСС). Американска «Эбэй корпус» гэдэгэй түлөөлэгшэдые Турци худар саашадаа оруулхагүй гэжэ Турциин элдэб министерствэнүүдэй түлөөлэгшэнэрэй нэгэдэмэл комитедэй заседани дээрэ шиидхэгдээ гээд «Ни Танин» газетэ мэдээсэнэ.

Мүнөө Турцида «Эбэй корпусой» 526 түлөөлэгшэ бии байна. Тэдэнэй олонхинь гэгээрэлэй, хүдөө ажахын талаар хүдэлмэрилдэг. Хэлсээгээр тогтоогдоһон болзоройнь дүүрэмсээр элэнэй һүүриие Турцин мэргэжэ... ээлхэ юм ха.

* * *

Мэдээжэ уран зохёолшо Ле... Лэмминг уран зохёолшодой ассо... цида хэрэг «Эбэй корпусой» ... «Эбэй корпусой» гэшүүдэй Брит... Гвиана худар ерэлые бүрүүшаа...

Корпусой гэшүүд—гадаадын ... нэй тагнуулшад болоно, ... һоһо адаглан хараха хэрэгтэй ... Лэмминг мэдүүлээ. (ТАСС).

Зэрлиг ябуулгаа болюулха эрилтэ табина

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-дахи «Граждан эрхын түлөө тэмсэлшэдэй эмхи» Вьетнамдахи алалсаа хюдалсаа болюулхыень США-гай правительствые уряалһан резолюци гаргаа.

Вьетнамда эсэргүү США-гай ээрхэг түрэмхэй ябуулгые буруушааһан залуушуулай демонстраци США-гай ниислэл хотодо болобо. «Хүсэ хэрэглэнгүй ябуулга хэхэ студентнэрэй хүтэлбэрилхы комитедэй» түлөөлэгшэд ороной нютаг бүхэнһөө Вашингтон ерээ.

Американска уран зохёолшод, публицистнууд ДРВ-гэй газар ... бомбодохоо дары болихо, тула... да хабаадаһан бүхы талынх... тэрэ тоодо Урда Вьетнамые сүз... Национальна фронтын түлөө... тэй хэлсээ хэхэ ... хайа ... США-гай пра... тельствые уряалһан ... гэ тунхаглаа.

«Вьетнамдахи дайе үргэлж... үргэлжэе һаа, хосоролгодо хү... байна» гэжэ американска ни... гениин түлөөлэгшэд уряалга... нүүд...

Тагнуулай станцинууд хаагдаа

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 27. (ТАСС). Пакистанай засагаархид Советскэ Союзтай, КНР-тэй хилэдэг Пакистанай хилэнүүд дээрэ байһан американска тагнан шагналгын станцинуудые хааха захиралта гаргаа. Энээн тухайдань «Нью-Йорк Таймс» газетын корреспондент Дж. Финни мэдээсэбэ.

Элэ станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй, КНР-эй газар дээрэ хэгдэдэг оборонно элдэб хэмжээ ябуулганудые электронно аппаратурын туһаламжаар бэшэжэ абадаг байба. Пакистанда сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэеэ болихо гэһэн США-гай шиидхэбэридэ харюу болгон элэ станцинууд хаагдаа гээд тус корреспондент... нүүд тэмдэглэнэ. Газар дээрэ... лайн станцинуудые байгуулха... Пакистанай зүбшөөһэн ябадал... рикын ... нүхэсэл болгогдоогүй байһан... гөөр энээн тухай Вашингто... элеэг хэлэлдэгдэгүй һэн гэжэ ... онсолон тэмдэглээ.

Пакистандахи тагнан шагналга... станцинуудые алдаһанай ... ондоо шэнэ арга боломжо... хо гэжэ мүнөө Пентагон ... доно. Экспертнүүдэй һан... ёһоор, тагнуулай хэмжэ... усадхаалтай станцинуудай ... дүүргэжэ болохо ха гэжэ ... денг бэшээ.

Паломарестэ юун олдооб?

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 27. (ТАСС). Испаниин таряашан Паломарес шадар газар хахалжа ябатараа нэгэ жэгтэй юумэ олоо. Январь һарада американска бомбардировщигой һандарха үедөө гээһэн табадахи бомбо ха гээд тэрэ таряашан багсаана. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Паломаресһээ мэдээсэһэн энэ һонин элдэб янзын үгэ үүсхээ.

Тушалта хүнүүд ээ ма... нүүдые мүрдэжэ байна гэжэ ... пондент мэдүүлбэ.

Американска албан газарай тэ... лэгшэ мүрдэлгын үе дунгые ... леэнгүй. Паломарестэ ядерно... нүүд холбоотой шуушэ ... тэрэ таряашан ... оролдоо гаргана.

ГАСТРОЛЬ ЭХИЛ...

Х. Намсараевай нэрэмжэ... ряад драмын театрайхи ... нютагайнгаа ажалла малш... доо харгадаба.

Д-Р. Батожабайн «Зураг... шарха» гэжэ зүжэгые саһа... хин, төрөөрхин, эдэээрхин ... захааминаархин харахада, ... дайнай оноон соо шарагдаһан ... хүдэлмэрииин түн соо хатууд... өөрыһөө ажабайдалай гашу... та ябадала улаан зүрхэе... сохисые һэндүүлхэ хүдэл... шан хүнэй ялхи харгын ... роое харахадаа, ехээр һонин... шье, мүн баһа олон ... гүйлгэхэдэй болохо.

Тэрэнэй һүүлээр Буряад ... мын театр манай худөө Уст... дын болоод Агын буряад ... нальна округуудайнгаа ... харгалдаһуудые мартагдагүй ... һайхан заншалтай. Мүнөө... бүлэг артистнар Ага нютаг... хой. Вл. Халматовой «Бэ... була» гэжэ зүжэг тэндэ харуул... дана. Мүн баһа оролоо «Ёгу ... В. Розовой бэшэһэн «Түрын ... хо үдэр» гэжэ зүжэгые ... ажаһуугаа элдэб янатан һон... хараха ажабга хэжэ найдал...

Эдэ зүжэгүүдтэ РСФСР-эй ... артист В. Халматов, ... республикынай арадай артист ... нар Ю. Шангина, Л. Донд... габьяата артистнар В. Саман..., С. Халтагарова, Д. Чимитова, ... Иванов болон артистнар Д. ... кин, А. Нечкина, В. Бубеев... Улдаева, В. Амханова, В. Б... ер-үүрэг наадана.

Театрай энэ аян зам июнь ... болотор үргэлжэлхэ юм.

Д-Р. ГОМБОДОРЖИЕВ.

КИНО

«ТАНАЙ ХҮБҮҮН, АХАЙ...»

Юрын таряашанай бүлэ. Голой эрье шадар оршоһон холын худөө нютаг. Үе наһан соогоо малай хойноһоо яһала ябалсаһан, бархагар томо гарнуудайнгаа суухартарнь һүхэ барихан Ермолай Володилин нэгэл тиимэ болоолдо абтанги: хэребтэй. Юундэ тиигээ хаб? Өөртөө тон лэ аллиохуу архагар томо дүрбэн хүбүүтэй. Харгышань орулһан, тэдэнэйгээ хайра туһые нилээдхэн мэдэжэ захалһан үбгэжөөд гээшэ. Зэт жаргалаа дуухан элэнэ, бэшэ гү? Үгы даа. Үбгэжөөлые үшөөл нэгэ шиидхэгдээгүй юумэн зобооно. Шубуудай далибараа далижан гэхэдээ, уурхайгаа орхёод арилшадаг һэмнай.

Ермолай Володилинай гурбан хүбүүд түрэл нютагһаа тэрьелэн арилшана. Игнат Максим хоёрынь Москвада ажаллана. [illegible] хүбүүд нютагаа мартаһан хэбэртэй. Томо городой [illegible] соогуур ябана. [illegible] бүтээгдэһэн музей, театрнууд, ресторан, вокзалнууд. Түрэл нютагаа мартаһан хэбэртэй.

Тиихэдэ гурбадахи хүбүүниинь, Степаниинь, түрмэдэ һууна. Хоёр һара тухай һууха болзороо хүсэлдүүлээгүй байһаар [illegible] Ермолай Володилин [illegible] зобоно. Теэд энээн тухайгаа хэлэхэб? [illegible]

[illegible] дайралданаб? «Манай худөөдэ юуншье үгы. Бүхэли жэлээрээ угайдхадаа кино табинагүй. Тэндэ, түрмэдэ, һуралгүй дээрэ. Кино, лекци. Тиихэдэ артистнууд ерэнэ»,— гэжэ Степан хашхаран һагал хөөрэнэ.

Үргэжэ ябаа залуушуулнай худөө нютагта тогтоногүйб? Энээндэ хэн зэмэтэйб? Ганса Ермолай Володилин гү? Үгы. Энэ шуналы шухала асуудал мүнөө [illegible] гүйбайһан, Тиимэһээ Ермолай [illegible] но. Теэд зүб харюу тэрэ оложо шадабагүй, шадахашьегүй. Юуб гэхэдэ, гол удхыень мэдэнэгүй бшуу.

Гэбэшье Василий гэгшэ хүбүүниинь гэртэхинээ орхёогүй. Колхозойнгоо ажахыда ехэ элэбхитэйгээр хабаадалсана. Урданьабынгаа хэжэ ябаһан ажалые хэнэ. [illegible] Омогорхоно. [illegible] Үшөө [illegible]

Заабол энээниие шиидхэхэ ёһотойбди гэһэн зорилго «танай хүбүүн, ахай» гэһэн кинофильмын автор, залуу кинорежиссер Василий Шукшин урдаа табяагүй. Тус кино мүнөө манай республика дотор табигдажа байна. Илангаа худөөгэйхид ехэ [illegible] һонирхон хараха. [illegible] В. Шукшин [illegible]

М. МАХЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Майн 1-дэ ажалай бэлэгүүд» гэжэ гаршаг доро материалнууд, СССР-эй Верховно Соведтэ депутадаар һунгагдаха кандидадуудые эдэбхүүлгэнүүд тухай корреспонденцинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партиина ажабайдал» гэһэн рубрика доро А. Бадиевай статья. Аймагай партиина эдэбхитэдэй суглаануудһаа мэдээсэл. Н... дэл редакцин материал.

Гурбадахи хуудаһанда: ... дидай саанаһаа мэдээсэл. Н... «Город соогуур ...» гэһэн материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «... волюцино уг заншалта ...» тэнэн М. Спекторай корресп... шэн. Нютаг нютагай һонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н-01600. Зак. № 371.